

דוחות כספיים מאוחדים ביניים (לא מבוקרים)

ליום 30 בספטמבר 2009

תוכן העניינים

1	דוח הדירקטוריון	1
35	הצהרת (certification) המנהל הכללי	2
37	הצהרת (certification) החשבונאי הראשי	3
38	סקירת ההנהלה	4
53	דוח סקירה של רואי החשבון	5
	תמצית הדוחות הכספיים המאוחדים ביניים (לא מבוקרים)	6
54	6.1 מאזן	
55	6.2 דוחות רווח והפסד	
56	6.3 דוחות על השינויים בהון העצמי	
58	6.4 דוח על תזרימי המזומנים	
60	7. ביאורים לדוחות הכספיים המאוחדים ביניים (לא מבוקרים)	

ניתן להוריד את הדוח הרבעוני מאתר הבנק : www.bankjerusalem.co.il

דוח הדירקטוריון ליום 30 בספטמבר 2009

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 26 בנובמבר 2009 הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים של בנק ירושלים בע"מ (להלן: "הבנק" או "בנק ירושלים") והחברות הבנות שלו לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2009 (להלן: "התקופה הנסקרת"). הדוחות ערוכים על פי הנחיות המפקח על הבנקים, והנתונים מבוססים בסכומים מדווחים.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות מהווה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו, במידה ונכללו, במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה מאירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בשיעורי הריבית, פיחות/תיסוסף המטבע והאינפלציה וכן אירועים מדיניים/ביטחוניים בלתי צפויים אשר יכולים לשנות את התנהגות הציבור הן מההיבט של היקף לקיחת האשראי, פירעונו המוקדם, מיחזורו או קשיים בפירעונו השוטף בכל מגזרי הפעילות של הבנק והן מההיבט של יכולת גיוס המקורות. כמו כן, שינויים ברגולציה או בהוראות חקיקה, הוראות גורמי פיקוח והתנהגות מתחרים עשויים להשפיע על פעילות הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", "צפוי", "עשוי", "עלול", "הערכה" - וביטויים דומים להם. ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר כוללים בין היתר:

- מיזוגים ורכישות במערכת הבנקאית והשפעתם על מבנה התחרות בענף.
- השפעת שינויים בהוראות רגולטוריות על טעמי הלקוחות ולאו על היקף הפעילות במערכת הבנקאית ומבנה התחרות בה ולאו על רווחיות הבנק.
- יכולת התממשות של תוכניות הבנק על פי היעדים שנקבעו בהתאם לאסטרטגיה שלו.
- תגובות לא חזויות של גורמים נוספים (לקוחות, מתחרים ועוד) הפועלים בסביבה העסקית של הבנק.
- התממשות בעתיד של תחזיות ענפיות ושל תחזיות מאקרו-כלכליות בהתאם להערכות מוקדמות של הבנק.
- תוצאות אפשריות של הליכים משפטיים.
- שינוי בטעמי הצרכנים ולאו בהתנהגותם.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר על הערכות מקצועיות של הבנק, על תחזיות מאקרו כלכליות של חזאים בדבר מצב המשק והסביבה העסקית, על פרסומים והערכות של גורמים בענף ועל ניתוחים סטטיסטיים שעורך הבנק לגבי התנהגות לקוחותיו. הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוח זה, לרבות בגין השפעת נסיבות או אירועים שיקרו לאחר פרסום הדוח על מידע כאמור.

פעילות התאגיד הבנקאי ותיאור התפתחות עסקיו

הבנק

בנק ירושלים נוסד בשנת 1963 כחברה ציבורית, כהגדרתה על פי פקודת החברות נוסח חדש התשמ"ג - 1983, בשם בנק ירושלים לפיתוח ולמשכנתאות בע"מ. בשנת 1992 הנפיק הבנק לראשונה מניות לציבור והפך בכך לחברה שמנייתיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב. בשנת 1996 שונה שם הבנק לשמו הנוכחי, בנק ירושלים בע"מ.

הבנק פועל כבנק מסחרי משנת 1998 והוא נשען על בסיס לקוחות רחב של משקי הבית - תושבי ישראל ותושבי חוץ - ופועל בתחומי המשכנתאות, החסכונות והפיקדונות, שוק ההון, מימון בניה למגורים, מימון אשראי לרכישת רכב ואשראי מסחרי אחר. שילוב עסקי זה של בנקאות מסחרית ובנקאות למשכנתאות, מאפשר לבנק להציע ללקוחותיו מגוון של שירותים, תוך שמירה על רמת רווחיות ופיזור הסיכון. הנהלתו של הבנק נמצאת בירושלים, והוא פועל באמצעות 16 סניפים, הפזורים ברחבי הארץ.

התוצאות העסקיות - הרווח והרווחיות

הרווח הנקי הסתכם בתקופה הנסקרת ב- 47.5 מיליוני ש"ח, לעומת 32.4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד – גידול של 47%. תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי הממוצע הייתה 11.4% לעומת 8.4% בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול נובע מגידול ברווח מפעילות מימון.

הרווח מפעילות מימון לפני ההפרשה לחובות מסופקים הסתכם בתקופה הנסקרת ב- 139.1 מיליוני ש"ח, לעומת 114.5 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד – גידול של כ- 21%. עיקר הגידול נובע מרווח ממימוש ניירות ערך זמינים למכירה ורווח מניירות ערך סחירים בסך 40.1 מיליוני ש"ח ומגידול ברווח מהתאמת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים בסך 4.5 מיליוני ש"ח. מנגד, חל קיטון ברווח ממרווח ומהון פיננסי בסך 24.5 מיליוני ש"ח בעיקר בשל ירידת הריבית וקיטון ברווח מפוזיציות בסך 3.1 מיליוני ש"ח. כמו כן, הפרשה לירידת ערך של ניירות ערך בתקופה הנסקרת היתה קטנה ב- 6.3 מיליוני ש"ח מההפרשה שבוצעה בתקופה המקבילה אשתקד. (4.4 מיליוני ש"ח בתקופה הנסקרת לעומת 10.7 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד).

ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה בתקופה הנסקרת ב- 1.6 מיליוני ש"ח, לעומת 3.4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד – קיטון של 53%.

ההפרשה לחובות מסופקים בתקופה הנסקרת בגין יתרת תיק האשראי לציבור (כולל סיכון האשראי החוץ-מאזני) היוותה 0.03% (במונחים שנתיים) מיתרת התיק. ההפרשה המצטברת לחובות מסופקים בגין יתרת תיק האשראי לציבור (כולל סיכון האשראי החוץ-מאזני) היוותה בתום התקופה הנסקרת 1.8% מיתרת התיק.

הרווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים הסתכם בתקופה הנסקרת ב- 137.5 מיליוני ש"ח, לעומת 111.1 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד – גידול של 24%.

ההכנסות התפעוליות והאחרות הסתכמו בתקופה הנסקרת ב- 62.9 מיליוני ש"ח, לעומת 62.5 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד – גידול של 1%.

סך הכנסות הבנק (ללא הפרשה לחובות מסופקים) הסתכמו בתקופה הנסקרת ב- 202 מיליוני ש"ח, לעומת 177 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד – גידול של 14%.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בתקופה הנסקרת ב- 126.6 מיליוני ש"ח, לעומת 123.0 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד – גידול של כ- 3%.

הרווח מפעולות רגילות לפני מסים הסתכם בתקופה הנסקרת ב- 73.8 מיליוני ש"ח, לעומת 50.6 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד – גידול של 46%. עיקר הגידול נובע מגידול ברווח מפעילות מימון.

ההפרשה למסים הסתכמה בתקופה הנסקרת ב- 26.3 מיליוני ש"ח, לעומת 18.2 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד – גידול של כ- 45% הנובע מהגידול ברווח מפעולות רגילות.

ההתפתחויות העיקריות בסעיפי המאזן

סך כל המאזן ליום 30 בספטמבר 2009 הסתכם ב- 9,449 מיליוני ש"ח, לעומת 9,251 מיליוני ש"ח בתום שנת 2008 – גידול של כ- 2%.

יתרת המזומנים והפיקדונות בבנקים ליום 30 בספטמבר 2009 הסתכמה ב- 882 מיליוני ש"ח, לעומת 351 מיליוני ש"ח בתום שנת 2008 – גידול של 151%.

יתרת ניירות הערך ליום 30 בספטמבר 2009 הסתכמה ב- 1,174 מיליוני ש"ח, לעומת 1,292 מיליוני ש"ח בתום שנת 2008 – קיטון של 9%.
להלן הרכב ניירות הערך:

יתרות ליום		
31 בדצמבר 2008	30 בספטמבר 2009	
במיליוני ש"ח		
1,085	952	אגרות חוב ממשלתיות
116	82	אגרות חוב בנקאיות
91	140	אגרות חוב קונצרניות ואחרות
1,292	1,174	סה"כ ניירות ערך

יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים וניירות ערך הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2009 ב- 2,056 מיליוני ש"ח, לעומת 1,643 מיליוני ש"ח בתום שנת 2008 – גידול של 25%. הגידול נובע מהמשך גיוסי פיקדונות ותעודות התחייבות סחירות בהיקפים גבוהים יותר מהירידה ביתרת האשראי כמפורט להלן.

יתרת האשראי לציבור הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2009 ב- 7,291 מיליוני ש"ח, לעומת 7,510 מיליוני ש"ח בתום שנת 2008 – קיטון של 3%. הקיטון ביתרות האשראי נבע בעיקרו מקיטון ביתרת אשראי לקבלנים שהסתכמה ביום 30 בספטמבר 2009 ב- 533.1 מיליוני ש"ח, לעומת יתרה של 700.8 מיליוני ש"ח בתום שנת 2008 וקיטון של 15% ביתרת האשראי לרכב שהסתכמה ביום 30 בספטמבר 2009 ב- 627 מיליוני ש"ח, לעומת יתרה של 740 מיליוני ש"ח בתום שנת 2008.

להלן טבלת נתוני ביצועי אשראי לדיור ולרכב:

לתשעה חודשים שהסתיימו			
ביום 30 בספטמבר			
	2008	2009	
שינוי באחוזים	במיליוני ש"ח		
(16)	722	608	ביצועי אשראי לדיור
189	64	185	מיחזור הלוואות לדיור
1	786	793	סה"כ אשראי לדיור (כולל מיחזורים)
(46)	369	199	ביצועי אשראי לרכב
(14)	1,155	992	סה"כ אשראי לדיור (כולל מיחזורים) ורכב

יתרת ההלוואות מפיקדונות לפי מידת גביה הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2009 ב- 3,084 מיליוני ש"ח, לעומת 3,279 מיליוני ש"ח בתום שנת 2008 – קיטון של כ-6%.

יתרת פיקדונות הציבור הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2009 ב- 7,178 מיליוני ש"ח, לעומת 7,279 מיליוני ש"ח בתום שנת 2008 – קיטון של כ-1%.

יתרת תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2009 ב- 1,486 מיליוני ש"ח (מזה – יתרת כתבי התחייבות נדחים בסך של 449 מיליוני ש"ח) לעומת 1,188 מיליוני ש"ח בתום שנת 2008 (מזה – יתרת כתבי התחייבות נדחים בסך של 426 מיליוני ש"ח) – גידול של 25%, הנובע בעיקרו מגיוס באמצעות חברת ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ כמפורט להלן בפרק "אירועים מהותיים בתקופת הדוח".

אירועים מהותיים בתקופת הדוח

בחודש יוני 2009, אישרה הכנסת צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה), התשס"ט-2009 (להלן - התיקון). התיקון קובע הגדלה בשיעור מס הרווח החל על מוסדות כספיים מ-15.5% ל-16.5%, החל מיום 1 ביולי, 2009 ועד ליום 31 בדצמבר, 2010.

לפרטים לגבי שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על הבנק בעקבות התיקון ראה ביאור 10 בדוח הכספי.

ביום 17 ביוני 2009 פירסמה חברת "ירושלים מימון והנפקות" (2005) בע"מ תשקיף מדף. ביום 7 ביולי 2009 גייסה "ירושלים מימון והנפקות" (2005) בע"מ, חברה בת בשליטה מלאה של הבנק, 150 מיליוני ש"ח באמצעות הנפקת אגרות חוב (סדרה ו'). ביום 28 ביולי 2009 גייסה "ירושלים מימון והנפקות" (2005) בע"מ 56 מיליוני ש"ח באמצעות הרחבת סדרה ו'. ביום 30 באוגוסט, 2009 גייסה "ירושלים מימון והנפקות" (2005) בע"מ, חברה בת בשליטה מלאה של הבנק, 130 מיליוני ש"ח באמצעות הנפקת אגרות חוב (סדרה ז'). לפרטים נוספים בדבר ההנפקות ראה ביאור 10 בדוח הכספי.

בחודש יולי 2009 אישרה הכנסת את חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009 אשר מפחית את שיעורי מס חברות באופן הדרגתי. לפרטים לגבי שיעורי המס שיחולו על הבנק ראה ביאור 10 בדוחות הכספיים.

נתונים עיקריים מתוך הדוחות הכספיים

נתונים עיקריים מתוך הדוחות הכספיים של הבנק ופרטים אחרים שפורסמו בדוח הדירקטוריון מצורפים בנספח לדוח הדירקטוריון.

השקעות בהון התאגיד הבנקאי ועסקאות במניותיו

ההון העצמי

ההון העצמי של הבנק ליום 30 בספטמבר 2009 הסתכם ב- 598.1 מיליוני ש"ח, לעומת 519.9 מיליוני ש"ח בתום השנה הקודמת, גידול של 15%. גידול זה נבע בעיקרו מרווחי הבנק בתקופה הנסקרת, בסך 47.5 מיליוני ש"ח, ומגידול בקרן ההונית בגין התאמת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן בסך כ-29.3 מיליוני ש"ח (נטו לאחר השפעת מס). התנועה החיובית בקרן ההונית בגין התאמת ניירות ערך זמינים למכירה נובעת מעלית ערך באגרות חוב קונצרניות בסך 27.5 מיליוני ש"ח, מירידת ערך באגרות חוב ממשלתיות בסך 0.9 מיליוני ש"ח, ומעליית ערך באגרות חוב בנקאיות בסך 2.7 מיליוני ש"ח.

הבנק בוחן מדי תקופה את הצורך ברישום הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני. הבנק קבע את הקריטריונים למעקב אחר ניירות הערך ולבחינה האמורה:

- שינוי בדירוג ניירות הערך על ידי סוכנויות הדירוג.
- משך הזמן בו נסחר הנייר בתשואה גבוהה.
- מקרים חריגים כגון ירידת ערך חריגה.

כמו כן, קבע הבנק קריטריונים נוספים שבהם תבוצע הפרשה מיידית לירידת ערך:

- הדירוג הנוכחי של נייר הערך על ידי סוכנויות הדירוג.
- תשואה נוכחית חריגה שבה נסחר נייר הערך.
- משך הזמן שבו נסחר נייר הערך בתשואה חריגה.
- אינדקציות שליליות מהותיות מתוך הדוחות הכספיים.

קריטריונים אלו נידונו בועדת האשראי הדירקטוריונית ואושרו על ידה.

במהלך התקופה הנסקרת הבנק רשם הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני בסך 4.4 מיליוני ש"ח המתייחסת לאגרת חוב אחת.

להלן מידע לגבי ירידת הערך של אגרות חוב זמינות למכירה (ממשלתיות, בנקאיות וקונצרניות) שנרשמה לקרן ההונית בחלוקה לטווחים של משך הזמן ושיעור הירידה:

סכום ירידת ערך (במיליוני ש"ח)						שיעור ירידת ערך לתאריך הדוח הכספי
סה"כ ירידת ערך ליום		משך הזמן בו השווי ההוגן של הנכס היה נמוך מעלותו				
31 בדצמבר 2008	30 בספטמבר 2009	מעל 12 חודשים	9-12 חודשים	6-9 חודשים	עד 6 חודשים	
10.8	5.1	4.8	--	--	0.3	עד 20%
12.5	6.3	6.3	--	--	--	20%-40%
31.3	--	--	--	--	--	מעל 40%
54.6	11.4	11.1	--	--	0.3	

בסיס ההון לצורך חישוב יחס ההון לרכיבי הסיכון (הלימות ההון) הסתכם ב- 30 בספטמבר 2009 ב- 891 מיליוני ש"ח לעומת 822 מיליוני ש"ח בתום שנת 2008 – גידול של 8%.

בהתאם להחלטת דירקטוריון הבנק, יחס הלימות ההון של הבנק יעמוד בסוף שנת 2009 על 12%, כאשר יחס ההון הראשוני לנכסי הסיכון יעמוד על שיעור של 8.5%.

יחס ההון לרכיבי הסיכון עמד בסוף התקופה הנסקרת על 13.0% (בתום שנת 2008 – 11.8%). יחס ההון הראשוני לנכסי הסיכון עמד בסוף התקופה הנסקרת על 8.7% (בתום שנת 2008 – 7.8%).

הבנק בוחן מעת לעת את צרכי ההון שלו ומגייס באופן שוטף פיקדונות נדחים בהתאם לצרכיו. התוכנית העסקית של הבנק מביאה בחשבון גיוס אפשרי של פיקדונות נדחים לצורך פעילותו השוטפת.

יתרת תעודות ההתחייבות וכתבי התחייבויות נדחים שגויסו ממשקי בית ומלקוחות מוסדיים, הנכללת בהון לצורך חישוב יחס ההון לרכיבי הסיכון, הסתכמה ב- 30 בספטמבר 2009 ב- 294 מיליוני ש"ח, לעומת 274 מיליוני ש"ח בתום שנת 2008.

התפתחויות מהותיות

עסקי הבנק מושפעים מרמת הפעילות הכלכלית במשק. לפיכך, שינוי לטובה או לרעה בפעילות המשק, עשוי להשפיע על עסקי הבנק. הבנק עוקב מקרוב אחר ההתפתחויות המופיעות בפרק זה ונערך לצמצם את ההשפעה השלילית שלהן על פעילותו. לפרטים בדבר היערכות הבנק ראה להלן בפרק של דיון בגורמי סיכון.

ההתפתחויות העיקריות במשק

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 התייצבה הכלכלה המקומית. המחצית הראשונה של השנה אופיינה בהאטה, בעוד שבמהלך הרבעון השלישי של השנה הצביעו אינדיקטורים מרכזיים על התחדשות הצמיחה. המדד המשולב לבחינת מצב המשק ירד במהלך תשעת החודשים הראשונים של השנה ב-2%, כאשר במהלך המחצית הראשונה של השנה ירד המדד בשיעור מצטבר של 5.1% ובמהלך הרבעון השלישי של השנה עלה ב-3.1%. שיעור הבלתי מועסקים עלה במהלך תשעת החודשים הראשונים של השנה מרמה של 6.9% לרמה של 7.6%. העלייה החדה בשיעור הבלתי מועסקים נרשמה במהלך המחצית הראשונה של השנה, כאשר שיעור הבלתי מועסקים טיפס לרמה של 7.9%. שיפור מסוים נרשם ברבעון השלישי כאשר בחודש אוגוסט ירד שיעור הבלתי מועסקים עד לרמה של 7.6%.

סקר החברות והעסקים של בנק ישראל הצביע אף הוא על התאוששות בפעילות הכלכלית. עיקר ההתאוששות דווחה בענפי התעשייה והמסחר והתאוששות פחותה דווחה בענף השירותים. עיקר ההתאוששות, ע"פ הסקר, נבעה מגידול בפעילות המקומית.

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 ירדה הריבית במשק מרמה של 1.75% עד לרמת שפל של 0.5%. במהלך חודש אוגוסט העלה נגיד בנק ישראל את הריבית ב-0.25% לרמה של 0.75%. רמת ריבית זו נותרה ללא שינוי עד לסוף הרבעון השלישי.

מדד המחירים לצרכן רשם במהלך תשעת החודשים הראשונים של השנה עלייה של 3.4%, גבוה מיעד בנק ישראל. תרומה משמעותית לעליית המדד הגיעה מענף הדיור אשר עלה מתחילת השנה ב-5.2%.

שוק ההון הישראלי רשם במהלך תשעת החודשים הראשונים של השנה התאוששות חדה. מדדי המניות ואגרות החוב חזרו לרמות דומות לאלו שהתקיימו ערב המשבר הכלכלי. מדד ת"א 25 רשם עלייה חדה של כ-52% ומדד ת"א 100 רשם עלייה של 64.5%. בקרב מדדי האג"ח עלה מדד התל-בונד 20 ב-22% ומדד תל-בונד 40 זינק בכ-41%.

☞ התפתחויות בכלכלה העולמית

במהלך הרבעון השני והשלישי של 2009 החלה להסתמן מגמה חיובית בתחום הריאלי, ובשווקים הפיננסיים נמשך השיפור שהחל ברבעון הראשון. למרות סימנים המעמידים בספק את התמדתה של מגמה זו, העלו הגופים הבין-לאומיים את תחזיותיהם לגבי הצמיחה העולמית.

השיפור בשווקים הפיננסיים נמשך כאמור גם ברבעון השלישי: מדד המניות העולמי ה- MSCI הגיע לרמתו הגבוהה ביותר מאז אוקטובר אשתקד; הצטמצמו פערי הריביות הבין-בנקאיות, מרווחי האשראי הקונצרני פחתו במרבית הדירוגים, והיקף הנפקות האג"ח, בפרט בארה"ב, הוסיף לגדול.

המגמה החיובית בתחום הריאלי התבטאה בהתמתנות ירידתו של התוצר בארה"ב, בעליית מדדי מנהלי הרכש במדינות שונות ובעליית מדדי הייצור התעשייתי באירופה ובין. סביבת האינפלציה הנמוכה במשקים המפותחים תאפשר כנראה את המשך המדיניות המרחיבה, שתתמוך בפעילות הריאלית.

למרות זאת, עדיין נראים סימנים מדאיגים המעבים על האופטימיות המתגברת: היקף האשראי הבנקאי נותר נמוך – בין השאר, משום שהתנאים לקבלת הלוואה נותרו קשוחים. צמצום האשראי מקשה הן על משקי בית והן על עסקים קטנים, שהבנקים הם מקור האשראי היחיד שלהם. בנוסף לכך, קיים חשש כי השיפור בשוקי ההון והכספים הוא בעיקרו תוצאה של תוכניות ממשלתיות נרחבות, וכי שיפור זה יתפוגג כשהן יסתיימו.

גם בתחום הריאלי יש חשש כי גידול הפעילות לא יימשך, בהסתמכו על התמיכה הפיסקלית חסרת התקדים, שהיא מעל ומעבר למדיניות אנטי-מחזורית מקובלת, והפסקתה עלולה למתן את עליית הביקושים. יתר על כן, מדינות מפותחות רבות, ובראשן ארה"ב, מתמודדות עם גירעונות ממשלתיים עצומים, המסכנים את יציבות שיערי החליפין, והטיפול בהם עלול לכלול העלאות מסים ניכרות, אשר יפגעו בפעילות לאורך זמן.

☞ אינפלציה ושער חליפין

מדד המחירים לצרכן עלה מתחילת השנה ב- 3.4%, גבוה מיעד בנק ישראל (1%-3%). רכיב מרכזי אשר תרם לעליית המדד הוא רכיב הדיור. מחירי הדירות עלו מתחילת השנה ב- 5.2%. המדד ללא ירקות ופירות עלה ב- 3.2%, המדד ללא דיור עלה ב- 2.8%, והמדד ללא אנרגיה עלה אף הוא ב- 2.8%. בהסתכלות על שנים-עשר החודשים האחרונים מסתכמת האינפלציה ב- 2.8%, שיעור הקרוב ליעד של 3% אותו הגדיר בנק ישראל.

היחלשותו של הדולר בעולם, הנובעת מהשלכות אפשריות של תוכנית החילוץ בארה"ב הורגשה גם בארץ. שיעורו של הדולר רשם מתחילת השנה ירידה של 1.2%. במהלך הרבעון השלישי לבדו נרשמה ירידה של כ- 4.1% בשערו של הדולר. בנק ישראל הודיע כי יפסיק את הרכישות הקבועות של מט"ח וכי הוא ישוב לפעול בשוק המט"ח באופן נקודתי, במצבים של תנודות חריגות בשיעור החליפין, שאינן משקפות ששינויים מהותיים בתנאים הכלכליים, או במצבים בהם יזהה כי שוק המט"ח אינו מתפקד כראוי.

☞ המדיניות הפיסקאלית והמוניטארית

במהלך תשעת החודשים הראשונים של השנה ירדה ריבית בנק ישראל מרמה של 1.75% עד לרמת שפל היסטורית-0.5%. מהלך הורדת הריבית נועדה לעודד את הפעילות הכלכלית במשק ותאמה את מגמת הפחתות הריבית שבוצעו ברחבי העולם במסגרת מכלול צעדים גלובליים אשר נועדו להגביר את הנזילות בשווקים ולעודד צמיחה. בנק ישראל היה הבנק המרכזי הראשון במערב, שהחל להעלות את הריבית. במהלך חודש אוגוסט העלה נגיד בנק ישראל את הריבית בשיעור של 0.25% לרמה של 0.75%. ריבית זו נותרה ללא שינוי. העלאת הריבית נבעה מהחריגה מיעד האינפלציה השנתית ומהתרבות האינדיקטורים המעידים על תפנית חיובית בפעילות הריאלית במשק.

מתחילת השנה מסתכם הגירעון בתקציב הממשלה בסך של 21.9 מיליארדי ש"ח. בתקופה המקבילה אשתקד היה לממשלה עודף בסך של כ- 1.3 מיליארדי ש"ח. מתחילת השנה מסתכמות הוצאות משרדי הממשלה בסך של

כ- 142.8 מיליארדי ש"ח, הוצאה גבוהה בכ- 5.2% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד- 135.7 מיליארדי ש"ח. מתחילת השנה הסתכמו הכנסות המסים בכ- 132.5 מיליארד ש"ח, נתון נמוך בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, בה הסתכמה גביית המסים ב- 143.2 מיליארדי ש"ח.

שוקי ההון והכספים

שוק ההון הישראלי רשם במהלך תשעת החודשים הראשונים של השנה התאוששות חדה. מדדי המניות ואגרות החוב חזרו לרמות דומות לאלו שהתקיימו ערב המשבר הכלכלי. מדד ת"א 25 רשם עלייה חדה של כ- 52% ומדד ת"א 100 רשם עלייה של 64.5%. מדד מניות היתר עלה בשיעור חד של 92.8% ומדד מניות הטכנולוגיה עלה אף הוא בשיעור חד של 73.7%. מגמה דומה נרשמה בשוק אגרות החוב. מדד אגרות החוב הקונצרניות, צמודות המדד רשם עלייה של 37%, מדד התל-בונד 20 עלה מראשית השנה ב-22% ומדד תל-בונד 40 זינק בכ-41%. בשוק אגרות החוב הממשלתיות נרשמו עליות מתונות יותר. אגרות החוב הממשלתיות, צמודות המדד, עלו בסיכום תשעת החודשים הראשונים של השנה בכ- 10% ואגרות החוב הלא צמודות עלו ב- 2.6% בלבד. מחזור המסחר הממוצע במניות עמד על 1.6 מיליארדי ש"ח זאת בהשוואה ל- 2 מיליארדים בתקופה המקבילה אשתקד. מחזורי המסחר באגרות חוב עמדו על 4.2 מיליארדי ש"ח בהשוואה ל- 3.8 מיליארדי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

מאז ראשית השנה גייס הסקטור העסקי מהציבור, באמצעות הנפקות והקצאות אג"ח, כ-25 מיליארדי ש"ח, 43% מהסכום גויס ע"י הבנקים. מתחילת השנה גויסו בהנפקות והקצאות פרטיות 2.1 מיליארדי ש"ח, זאת בהשוואה ל- 5.1 מיליארדים בתקופה המקבילה אשתקד.

קרנות הנאמנות רשמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה צבירה חיובית נטו של 14.6 מיליארדי ש"ח, עיקר הגיוסים היו בקרנות אג"ח 21.6 מיליארדים, כאשר פדיונות של כ- 12.8 מיליארדי ש"ח נרשמו בקרנות הכספיות.

ענף הבנייה

במהלך תשעת החודשים הראשונים של השנה נרשמה עלייה של כ-8% במכירות הדירות החדשות, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. עיקר העלייה נובעת מהמכירות הרבות שנרשמו בחודשים מאי-יוני השנה. הגידול בהיקף הפעילות מוסבר בין היתר ברמת הריבית הנמוכה. בחודשים האחרונים ירדה מאוד הריבית המוצעת לחוסכים והפכה בעיני רבים ללא אטרקטיבית, בנוסף הלוואות נוחות מוצעות לציבור רוכשי הדירות. שילוב סביבת ריבית נמוכה והעובדה כי בתקופה של אי-וודאות נתפסת רכישת דירה כאופציה סולידית להשקעה הביאה להסטה של כספים לאפיק זה.

המחוזות בהם נרשם גידול בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד הינם: חיפה (33.6%), ירושלים (28.5%) המרכז (25.0%), הצפון (5.8%) והדרום (1.2%). המחוזות בהם נרשמה ירידה בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד הינם ת"א-14.8% ויהודה והשומרון כ-40%.

כ- 44% מסך הדירות החדשות שנמכרו היו במחוז המרכז, וכ- 18% במחוז ת"א.

מלאי הדירות ממשיך להצטמצם ומספר הדירות החדשות למכירה, בבנייה ביוזמה פרטית, עמד בסוף ספטמבר 2009 על 7,650 דירות בלבד, ירידה של כ- 27% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. מתוך סך כל הדירות החדשות למכירה ביזמה פרטית בסוף ספטמבר, כ- 7,160 דירות חדשות נמצאו בבנייה פעילה, ו-490 היו דירות חדשות שבנייתן נסתיימה במהלך 15 החודשים האחרונים.

מכלל הדירות החדשות שהוצעו למכירה בסוף הרבעון השלישי, כ- 36% נבנו במחוז המרכז וכ- 32% ניבנו במחוז ת"א.

ענף הרכב

מנתוני רשות המיסים עולה כי מתחילת השנה חלה ירידה חדה בייבוא כלי רכב לישראל. בתקופה זו יובא לישראל כ- 127 אלפי כלי רכב, ירידה של 23% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. מספר המסירות של רכבים חדשים (ללא משאיות) הסתכם מתחילת השנה ועד ספטמבר בכ- 124 אלפי כלי-רכב, ירידה של 26% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. על פי הערכות השוק, המיסוי הירוק גרם ללקוחות רבים להקדים את רכישותיהם (על מנת לבצע את הקניה טרם עליית המחירים), מה שהגדיל את המכירות של יבואני הרכב בחודש אוגוסט על חשבון החודשים הבאים. על פי הערכות אלו, ברבעון האחרון של 2009 צפויה ירידה במסירות כלי הרכב.

תיאור עסקי התאגיד הבנקאי לפי מגזרי פעילות

הפעילויות העיקריות

בתקופה הנסקרת המשיך הבנק במימוש תוכניתו העסקית.

קבוצת בנק ירושלים פועלת באמצעות מטה הבנק, חברות בנות וסניפי הבנק. החלוקה למגזרי הפעילות של הבנק מבוססת על סוגי הלקוחות הנכללים בכל אחד מהמגזרים. הקבוצה פועלת ומספקת מגוון שירותים בנקאיים בארבעה מגזרי פעילות עיקריים:

- מגזר משקי הבית
- מגזר בנקאות פרטית (בעיקר לתושבי חוץ)
- מגזר עסקי
- מגזר ניהול פיננסי

פירוט בקשר לתוצאות הפעילות לפי מגזרי פעילות, ההכנסות והרווח הנקי, ראו ביאור 9 לתמצית הדוחות הכספיים.

להלן תיאור מורחב של המגזרים:

מגזר משקי בית

פעילות המבוצעת מול משקי בית - יחידים תושבי ישראל בכל סניפי הבנק. מגזר זה הינו מגזר הפעילות העיקרי של הבנק והכנסותיו מהוות כ- 56% מכלל הכנסות הבנק. הפעילות מחולקת לשלושה תחומי משנה: משכנתאות, בנקאות ופיננסים ופעילות בשוק ההון.

הפעילות במשכנתאות כוללת מספר מוצרים ושירותים:

- מתן הלוואות לדיור כנגד שעבוד דירת מגורים לתושבי ישראל בבסיסי הצמדה שונים ועל פי מגוון מסלולי ריבית. הלוואות נחלקות לשני סוגים: הלוואות מכספי בנק והלוואות מכספי ממשלה ובאחריותה לזכאי משרד הבינוי והשיכון.
 - שירותים נלווים להלוואות הקשורים בביטוח חיי לווים ובביטוח נכס אגב משכנתא, המבוצעים באמצעות עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ, חברה בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק.
- הפעילות בבנקאות ופיננסים כוללת בעיקר מתן אשראי לצורך רכישת כלי רכב, אשראי לזמן קצוב כנגד בטחונות וכן אשראי באמצעות הנפקת כרטיסי אשראי. כמו כן כוללת הפעילות גיוס פיקדונות וחסכונות מיחידים.
- בשוק ההון מוצעים ללקוחות המגזר המוצרים הבאים: שירותי ברוקראז' – ביצוע ותפעול של עסקאות בניירות ערך ובנגזרים בארץ ובחו"ל; ייעוץ בהשקעות – מתן שירותי ייעוץ בניירות ערך; ניהול תיקי השקעות – ניהול נכסים פיננסיים עבור לקוחות באמצעות ירושלים ניהול תיקי השקעות, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק.
- הרווח הנקי במגזר משקי הבית הסתכם במהלך התקופה הנסקרת ב- 11.9 מיליוני ש"ח, בהשוואה לרווח של 22.2 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. עיקר הקיטון ברווח נובע מקיטון בהכנסות המימון (כאמור להלן) ומעליה בהפרשה לחומ"ס בגין הלוואות לדיור.
- הכנסות המגזר בתקופה הנסקרת הסתכמו ב- 114.1 מיליוני ש"ח, בהשוואה ל- 121.9 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. עיקר הירידה בהכנסות נובעת מירידת הריבית השקלית, דבר שהביא לקיטון בהכנסות מההון הפיננסי המשווייכות למגזר זה.

ההפרשה לחומ"ס הסתכמה בתקופה הנסקרת בהוצאה של 4.7 מיליוני ש"ח, לעומת הוצאה של 2.7 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול נובע מהפרשה לדיור לפי נוסחת עומק הפיגור.

האשראי לדיור מכספי הבנק שבוצע במגזר בתקופה הנסקרת הסתכם בכ- 439 מיליוני ש"ח, בהשוואה ל-500 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

יתרת האשראי לדיור במגזר, מכספי בנק, לסוף התקופה הנסקרת הסתכמה ב- 4,433 מיליוני ש"ח בהשוואה ל- 4,380 מיליוני ש"ח בסוף שנת 2008. יתרת אשראי מפיקדונות לפי מידת גביה (הלוואות מכספי תקציב) הסתכמה ב- 3,084 מיליוני ש"ח בהשוואה ל- 3,279 מיליוני ש"ח בסוף שנת 2008.

מגזר בנקאות פרטית

פעילות המבוצעת מול לקוחות בעלי עושר פיננסי בינוני עד גבוה באמצעות סניף המתמחה בבנקאות פרטית בעיקר לתושבי חוץ. הכנסות מגזר זה מהוות כ- 11% מכלל הכנסות הבנק. הפעילות מחולקת לשלושה תחומי משנה: משכנתאות, בנקאות ופיננסים ופעילות בשוק ההון.

הרווח הנקי במגזר הסתכם בתקופה הנסקרת ב- 5.9 מיליוני ש"ח, בהשוואה ל- 7.6 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. עיקר הקיטון נובע מירידה ברווח ממימון, כמפורט להלן.

הכנסות המגזר בתקופה הנסקרת הסתכמו ב- 21.5 מיליוני ש"ח בהשוואה ל- 22.8 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - קיטון של כ-6%. עיקר הקיטון נבע מירידה ברווח ממרווח בעקבות הירידה בריבית הליבור בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד.

יתרת האשראי לדיור במגזר לסוף התקופה הנסקרת הסתכמה ב- 856 מיליוני ש"ח בהשוואה ל- 825 מיליוני ש"ח בתום שנת 2008.

הפעילות במשכנתאות כוללת מתן הלוואות מכספי בנק ללקוחות פרטיים, תושבי חוץ ותושבי ישראל, בעלי עושר פיננסי גבוה, למימון רכישת דירות בארץ, וכן אשראי אחר בשעבוד דירת מגורים. האשראי לדיור מכספי הבנק שבוצע במגזר בתקופה הנסקרת הסתכם בכ- 168 מיליוני ש"ח, בהשוואה לביצועים של 222 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד.

פעילות בנקאות ופיננסים כוללת מתן אשראי ופעילות בחשבונות עו"ש גם ללקוחות המגזר השלישי. כן כוללת הפעילות גיוס פיקדונות במט"ח בעיקר מיחידים תושבי חוץ.

בשוק ההון מוצעים ללקוחות המגזר, כמו ללקוחות יתר המגזרים, המוצרים הבאים: ברוקראז' וייעוץ בהשקעות.

חלקו של המגזר בסך רווחיות הבנק מפעולות רגילות בתקופה הנסקרת הסתכם בכ- 12% בהשוואה ל- 23% בתקופה המקבילה אשתקד.

מגזר עסקי

פעילות המבוצעת מול לקוחות עסקיים ותאגידים בסניפים מוגדרים של הבנק. הכנסות מגזר זה מהוות כ- 14% מכלל הכנסות הבנק. הפעילות מחולקת לשלושה תחומי משנה: בניה ונדל"ן, בנקאות ופיננסים ופעילות בשוק ההון. פעילות הבנק במגזר זה הינה בעיקר מתן אשראי לזמן קצוב המגובה בביטחונות מוחשיים (נדל"ן, כלי רכב ופיקדונות כספיים).

הרווח הנקי במגזר הסתכם בתקופה הנסקרת ב- 6.2 מיליוני ש"ח, בהשוואה לרווח של כ- 8.9 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הקיטון נובע מירידה ברווח ממימון ובהכנסות התפעוליות, כמפורט להלן.

הכנסות המגזר בתקופה הנסקרת הסתכמו ב- 27.2 מיליוני ש"ח בהשוואה ל- 40.0 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בהכנסות נובע בעיקרו מירידת ריבית הפריים דבר שהביא לשחיקת המרווח במגזר הלא צמוד. כמו כן, ירידה משמעותית בהכנסות הברוקראז' פגעה גם היא ברווחיות המגזר.

בתקופה הנסקרת, נרשמה הכנסה בגין הפרשה לחומ"ס בסך 3 מיליוני ש"ח, לעומת הוצאה של 0.9 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

פעילות בניה ונדל"ן כוללת מתן אשראי לחברות בניה ונדל"ן, ליווי פרויקטים בשיטת הליווי הסגור והנפקת ערבויות לפי חוק המכר (דירות) וערבויות אחרות.

יתרת האשראי בתחום הנדל"ן ליום 30 בספטמבר 2009 הסתכמה ב-718 מיליוני ש"ח בהשוואה ל-828 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2008.

פעילות בנקאות ופיננסים כוללת מתן אשראי למימון פעילות שוטפת, מימון רכישת נכסים מסחריים לשימוש עצמי, כגון חנויות או משרדים ומתן שירותים נלווים לעסקים, כדוגמת ערבויות, המרות מט"ח וסחר חוץ. הבנק מתמקד בעיקר בתחום המסחר הסיטונאי ושירותים עסקיים שונים ואשראי לחברות ליסינג. כן כוללת הפעילות גיוס פיקדונות מגופים מוסדיים וחברות באמצעות מגוון הפיקדונות הקיים בבנק.

בשוק ההון מוצעים ללקוחות המגזר, כמו ללקוחות יתר המגזרים, המוצרים הבאים: ברוקראז', ייעוץ בהשקעות וניהול תיקי השקעות.

מגזר ניהול פיננסי

המגזר כולל תחומי פעילות של הבנק שאינם נובעים מפעילות מול לקוחות, ובכלל זה ניהול ההון הפיננסי הפנוי של הבנק והפוזיציות, ניהול תיק הנוסטרו של הבנק, פעילות מול בנקים בארץ ובחו"ל ומול בנק ישראל וכן ביצוע עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים.

הרווח במגזר הסתכם בתקופה הנסקרת ב- 23.5 מיליוני ש"ח, בהשוואה להפסד של 6.3 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול נובע בהכנסות המימוניות של המגזר, כמפורט להלן.

הכנסות המגזר בתקופה הנסקרת הסתכמו ב- 39.2 מיליוני ש"ח בהשוואה להפסד של 7.7 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול נובע ממימוש ניירות ערך זמינים למכירה בסך של כ-40 מיליוני ש"ח בהשוואה להפסד בתקופה מקבילה אשתקד שנבע מרישום הפרשה שאינה זמנית, ומהתאמה לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים.

גיוס מקורות המימון

הבנק נוקט לאורך שנים במדיניות החותרת להרחבת הפעילות מול משקי בית במטרה להרחיב את בסיס גיוס המקורות. מדיניות זו תרמה בשנים אלו לגידול ניכר במשקלם של משקי הבית בסך פיקדונות הציבור. יתרת פיקדונות הציבור הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2009 ב- 7,178 מיליוני ש"ח לעומת 7,279 מיליוני ש"ח בתום שנת 2008. פיקדונות הציבור כוללים חסכונות ופיקדונות ממשקי בית ופיקדונות שגויסו מגופים מוסדיים ומחברות.

להלן הרכב מקורות המימון של הבנק הכוללים את פיקדונות הציבור, תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים:

שיוני לעומת		יתרות ליום			
31 בדצמבר 2008	30 בספטמבר 2008	31 בדצמבר 2008	30 בספטמבר 2008	30 בספטמבר 2009	
מיליוני ש"ח					
(13)	(61)	3,386	3,434	3,373	1. פיקדונות שקליים וחשבונות עו"ש
(24)	130	2,898	2,744	2,874	2. תוכניות חסכון ופיקדונות צמודים למדד
(2)	43	828	783	826	3. פיקדונות במט"ח
(62)	(74)	167	179	105	4. פיקדונות צמודי מט"ח
(101)	38	7,279	7,140	7,178	סה"כ פיקדונות הציבור
298	206	1,188	1,280	1,486	5. תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
197	244	8,467	8,420	8,664	סה"כ מקורות מימון

הסכמים מהותיים שלא במהלך העסקים הרגיל

במהלך התקופה הנסקרת לא נחתמו הסכמים מהותיים, שלא במהלך העסקים הרגיל של הבנק.

דיון בגורמי סיכון

המידע המפורט בפרק זה בנושא גורמי סיכון להם חשוף הבנק הנו "מידע צופה פני עתיד" העשוי שלא להתממש כולו או חלקו או להתממש באופן שונה מכפי שנצפה. מידע זה מתבסס על הערכות הנהלת הבנק בדבר התממשות בעתיד של תחזיות ענפיות ושל תחזיות מאקרו-כלכליות בהתאם להערכות מוקדמות של הבנק. יתכן והערכות אלה לא יתממשו, בין היתר, כתוצאה מאירועים כלכליים, אירועים מדיניים/ביטחוניים, שינויים בטעמי הלקוחות והתגברות התחרות.

פעילות הבנק ורווחיותו חשופים לשינויים בסביבה העסקית ומושפעים מהמצב הכלכלי, מההתפתחויות בשוקי הנדל"ן וההון ומשינוי רגולציה. האטה כלכלית או משבר אפשרי בשוק הנדל"ן ו/או בשוק ההון עלולים להשפיע על פעילותו של הבנק בכלל ועל פעילותו במגזרי המשכנתאות והנדל"ן בפרט. להלן יתוארו עיקרי השינויים במאפייני הפעילות ובסביבה העסקית העלולים להשפיע על הרווח:

- התפתחות משבר פיננסי והעמקת האטה כלכלית עלולים להשפיע על יכולת ההחזר של הלווים בבנק, על גידול בהיקף הפיגורים של לוויים בשל ההרעה ביכולת ההחזר, על יכולת הגיוס של הבנק ועל המרווחים של פעילותו הבנקאית.
- שינויים מהותיים בשוק הנדל"ן למגורים העלול להשפיע הן על ירידה בשווי הבטוחות לאשראי שהעמיד הבנק ועל גידול בחובות בעייתיים והן על היקפי מתן אשראי למשקי בית בשעבוד דירת מגורים, שינויים אלו עלולים להשפיע על האשראי שניתן לפרויקטים המלווים על ידי הבנק.
- המשך המשבר בשווקים הפיננסיים בעולם עלול להשפיע על יכולת ההחזר של לוויים תושבי חוץ, על הקטנת הביקושים לאשראי חדש למימון רכישת נכסי מגורים בארץ ועל פגיעה ביכולת גיוס מקורות למימון הפעילות במט"ח.
- האטה בשוק ההון עלולה לפגוע בעסקי הבנק בתחום שוק ההון. אולם מאחר ופעילות הבנק בתחום זה אינה מהווה חלק גדול מעסקיו, הערכת הבנק הינה כי אין ביכולתו של מימוש סיכון זה כדי לפגוע בבנק באופן מהותי.
- התממשות בעתיד של תחזיות מאקרו כלכליות של המשק באופן התואם או שונה מהערכות הבנק בדבר תחזיות אלו עלול להשפיע על תוצאות מגזר הניהול הפיננסי.

פעילות הבנק כמתווך פיננסי חושפת אותו למגוון סיכונים, ובהם סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים נזילות. לבנק חשיפות נוספות, הנובעות מסיכונים תפעוליים ומסיכונים משפטיים. הבנק פועל במגוון של תחומי פעילות ומגזרי הצמדה והזרמים הכספיים הנובעים מפעילותו - המסתכמים במאות מיליוני ש"ח בחודש - מחייבים ניהול שוטף של הסיכונים השונים. סיכונים אלו מנוהלים בכפוף לחברי הנהלה כמפורט להלן:

סיכון האשראי מנוהל על ידי כל חבר הנהלה בתחום הפעילות הנתון לאחריותו. סיכונים השוק והנזילות מנוהלים על ידי המשנה למנכ"ל ומנהל סיכונים פיננסיים מר י. נרדי, מנהל אגף ניהול סיכונים ונוסטרו. הסיכון התפעולי, למעט הסיכון המשפטי, מנוהל על ידי מר ר. שגיא, סמנכ"ל ומנהל אגף תפעול ותשתיות בנקאיות. הסיכון המשפטי מנוהל על ידי עו"ד ש. ויסטוק, היועצת המשפטית של הבנק.

דירקטוריון הבנק בכל ישיבה מקבל סקירה על התפתחויות מהותיות בחשיפה לסיכונים שוק ואחת לרבעון דן במסמך חשיפות המרכז את כל נתוני החשיפה לסיכונים שוק. כמו כן מאשר הדירקטוריון, לפחות אחת לשנה, את מדיניות ניהול סיכונים השוק והנזילות ואת מדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים. במסגרת הדיון על המדיניות, קובע הדירקטוריון, את מגבלות החשיפה לסיכונים השונים. דירקטוריון הבנק הסמיך את ההנהלה לביצוע מדיניות זו.

כן פועלת ועדה דירקטוריונית לניהול סיכונים, המפקחת על מדיניות ניהול הסיכונים ומאשרת השקת מוצרים חדשים. הועדה דנה בכל ישיבה בהתפתחות החשיפה לסיכוני השוק השונים, והיא מקבלת דיווח על כל חריגה מהמדיניות או מהמגבלות שקבע הדירקטוריון. פורומים נוספים, דוגמת פורום פנימי לניהול סיכונים, או הועדה לניהול נכסים והתחייבויות המתכנסת פעמיים בשבוע, דנים ופועלים באופן שוטף, בנושאים המשפיעים על החשיפה של הבנק לסיכוני השוק ולסיכוני הנזילות.

הסמכות לשינוי חשיפות קיימות, הגדלתן או הקטנתן, ניתנה לגורמים שונים בבנק (כל גורם על פי מדרג הסמכויות המאושר), והכול תוך עמידה במגבלות אותן קבע הדירקטוריון. כמו כן, באגף בקרת ניהול הסיכונים מרוכזת הבקרה על סיכוני האשראי ועל סיכוני השוק והנזילות.

מדיניות ניהול הסיכונים, שאושרה על ידי הדירקטוריון, נועדה לסייע להנהלה בהשגת יעדיה העסקיים, תוך הגבלה של ההפסדים (החשבונאיים או הכלכליים) העלולים להיווצר עקב החשיפה לסיכונים המוזכרים. אומדן החשיפה לסיכונים מתבסס על תחזיות והערכות שוטפות של ההתפתחויות הצפויות במשק ובשוקי הכספים וההון. הבנק מנהל את סיכוני השוק תוך התייחסות להגבלת החשיפה החשבונאית הנובעת מסיכונים אלו. יחד עם זאת, החשיפה החשבונאית במרבית הסיכונים איננה שונה מהותית מהחשיפה הכלכלית, ומדיניות הסיכונים וקביעת המגבלות נעשית תוך כדי התייחסות גם לחשיפה הכלכלית.

הבנק נערך לצמצם את ההשפעה השלילית האפשרית של שינויים ברמות הסיכון בשווקים הפיננסיים הגלובאליים והמקומיים על פעילותו. במסגרת ההיערכות האמורה התקיימו מספר דיונים בנושא בדירקטוריון הבנק, ובהם הוחלט לצמצם את החשיפה במספר סיכונים ולהדק את המגבלות בהם. בין השינויים שנקבעו החמרת יחס נכסים נזילים נדרש, צמצום מגבלות לווה בודד, צמצום ה-VaR בתיק הסחיר והקשחת המגבלות על פעילות הנוסטרו, צמצום החשיפה לסיכון ריבית ועוד.

היערכות ליישום המלצות באזל II

ועדת באזל, המתאמת את פעולות הבנקים המרכזיים במדינות המתועשות, פרסמה בסוף יוני 2006 את המלצות ההתכנסות הבינלאומית למדידת הון ותקני הון (באזל II).

בנק ישראל פרסם ב-31 לדצמבר 2008 את הוראת השעה החדשה בנושא באזל II - "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון". ההוראה מגדירה את אופן חישוב הלימות ההון על-פי עקרונות באזל II והיא מבוססת על טיטות ההוראה שהפיץ בנק ישראל לתאגידים הבנקאיים במהלך השנים 2007 ו-2008.

המלצות באזל II מתחלקות לשלושה נדבכים:

- נדבך ראשון - דרישות הון מזעריות בגין סיכון אשראי, סיכון שוק ולראשונה גם בגין סיכון תפעולי.
- נדבך שני - תהליך סקירת הפיקוח.
- נדבך שלישי - משמעת שוק.

הנדבך הראשון מאפשר, לצורך חישוב דרישות ההון, שימוש במספר גישות למדידת רכיבי סיכון בגין סיכוני אשראי, שוק וסיכונים תפעוליים: הגישה הסטנדרטית (Standardized Approach) או גישות מתקדמות יותר, המבוססות על מודלים פנימיים של דירוג לקוחות ואמידת סיכונים תפעוליים. הגישות המתקדמות כפופות לאישור מפורש של המפקח על הבנקים.

הנדבך השני שם דגש על ניהול סיכונים אינטגרטיבי. במסגרת זו נדרשים הבנקים לקבוע מתודולוגיות, תהליכים ונהלים אשר נועדו להבטיח את הלימות ההון בטווח הארוך, תוך בחינת כל הסיכונים המהותיים להם חשוף כל בנק. הבנקים נדרשים להוכיח את יישום המתודולוגיות הנדרשות להבטחת הלימות ההון. הפיקוח על הבנקים נדרש להעריך תהליכים אלו, ולהטיל אמצעי פיקוח בהתאם לצורך ולתוצאות ההערכה.

הנדבך השלישי מתייחס לרמת שקיפות ודרישות גילוי שתישמנה בדיווח לציבור של תאגידים בנקאיים, כחלק משלים לנדבך השני. דרישות אלו נועדו לסייע למשתמשים בדוחות הכספיים להעריך את הלימות ההון של הבנק ואת המידע הנוסף הכלול בדוחות אלו לגבי ההון של הבנק, החשיפה לסיכונים השונים ותהליכי הערכתם. בנק ישראל פרסם הוראת שעה הדורשת החלת חלק מדרישות גילוי אלו כבר בדוחות הכספיים לשנת 2007.

כפי שקבע בנק ישראל, החל מהדוחות ליום 31 בדצמבר 2008, נדרשים התאגידים הבנקאיים בישראל לדווח לפיקוח על הבנקים, על תוצאות הלימות ההון כפי שהן מחושבות לפי הגישה הסטנדרטית בנדבך הראשון במשטר באזל II. כאשר הקצאת ההון נעשית עדיין לפי ההוראות הקיימות היום. החל מהדוחות ליום 31 בדצמבר 2009 צפויה המערכת הבנקאית לעבור להקצאת הון על-פי עקרונות באזל II - הגישה הסטנדרטית.

הדיווח הראשון הועבר לבנק ישראל במהלך חודש אפריל 2009, והבנק ימשיך וידווח במקביל מדי רבעון עד תום שנת 2009. לפי החישובים הראשוניים ליום 31 בדצמבר 2008 עמד יחס הלימות ההון נדבך ראשון (על פי הגישה הסטנדרטית) על 13.4% בהשוואה ליחס של 11.8% לפי ההוראות הקיימות. ליום 30 ביוני 2009 עמד אותו יחס על 15.0% בהשוואה ליחס של 12.5% לפי ההוראות הקיימות. יודגש כי דיווח זה הינו ראשוני והוא מסתמך על הבנת הבנק את הוראת השעה שפרסם בנק ישראל ואת ההנחיות שפורסמו על ידו. ראוי לציין כי היחס האמור כולל רק את דרישת ההון עבור סיכוני הנדבך הראשון (סיכוני אשראי, שוק ותפעולי) ואיננו כולל הקצאות נוספות אפשריות בגין סיכוני הנדבך השני.

המלצות באזל II קושרות בין הלימות ההון הנדרשת מהבנקים לבין היעילות של תהליכי ניהול הסיכונים והאפקטיביות של הבקורות הפנימיות. בהקשר זה, מפנות ההמלצות ל-18 הנחיות ספציפיות ביחס לניהול סיכונים בתאגידים בנקאיים שפרסמה וועדת באזל II בעבר. בנק ישראל הודיע כי בכוונתו לאמץ 14 הנחיות מתוך ההנחיות האמורות.

הבנק מקיים עבודה רצופה מול חברת ייעוץ חיצונית המתמחה בנושא באזל II. יועצי החברה, בשיתוף עם צוותי עבודה מהבנק הכינו את התשתית המתאימה להטמעת הנדבך הראשון של ההוראה במערכות הבנק. כמו כן התקשר הבנק עם חברה נוספת, אשר ביצעה סקר פערים באשר לעמידת הבנק בהוראות הכלולות ב-14 הנחיות אותן בנק ישראל מתכוון לאמץ. תוצאות הסקר שימשו את הבנק לבניית תוכנית עבודה, שבמסגרתה שואף הבנק לסגור את הפערים שעלו בסקר האמור.

במהלך הרבעון השני של שנת 2009 החל הבנק בתהליך לבחינת הנאותות ההונית שלו – Internal - ICAAP - Capital Assessment Adequacy Process. זהו תהליך שבאמצעותו מבצע הבנק באופן שוטף הערכה עצמאית של נאותות ההון שלו, כפועל יוצא של הסיכונים הגלומים בפעילותו כבנק. בניית תהליך זה בבנק מהווה חלק מרכזי בהיערכות הבנק לבאזל II ולדרישות בנק ישראל שבנדבך השני. נאותות ההון של הבנק מוכחת תוך התייחסות לשני צירים עיקריים:

- ציר הסיכונים במסגרתו קובע הבנק את הסיכונים המהותיים הנוצרים על ידי פעילותו, מודד את רמת החשיפה שלו לסיכונים אלה, מעריך את יכולתו לנהל אותם ואת אפקטיביות הבקרה עליהם. ציר זה סוכם למעשה כמה הון נדרש הבנק להחזיק לאור רמת החשיפה שלו לסיכונים ולאור איכות ניהולם.

- ציר ההון במסגרתו קובע הבנק מהו ההון הרגולטורי שלו ומתן רכיבי ההון הנוספים אשר יכולים להוות את ההון הזמין שלו לצורך בחינת הנאותות ההונית. ההון הזמין מהווה את המקור המשמש את הבנק לכיסוי החשיפה האמורה.

מסקנת התהליך הינה הערכת הנאותות ההונית. דירקטוריון הבנק, לאחר שקיים דיון בנושא, סבור כי הכרית ההונית, על סמך נתוני 31 בדצמבר 2008, נאותה והיא מהווה הגנה טובה מפני התממשות הסיכונים אליהם חשוף הבנק. תוצרי התהליך רוכזו במסמך ה- ICAAP אשר טיוטא שלו הוגשה לבנק ישראל ביום 20 ביולי 2009. המסמך הסופי אמור להיות מוגש בתחילת שנת 2010.

במקביל לתהליך ה- ICAAP, שהינו כאמור תהליך פנימי אותו מבצע הבנק, יבוצע גם על ידי המפקח על הבנקים תהליך סקירה והערכה. בתהליך הקרוי Supervisory Review and Evaluation Process - SREP נדרש הפיקוח לקבוע את הלימות הונו של תאגיד בנקאי ונאותות תהליך הערכת הלימות ההון שלו (ICAAP) ביחס לחשיפותיו לסיכון (פרופיל הסיכון) תוך התחשבות במסגרת הממשל התאגידי של הבנק. תהליך זה יסייע למפקח בגיבוש דעתו לגבי רמת ההון המתאימה, הצעדים הפיקוחיים ופעולות מפחיתות סיכון נוספות ביחס לנאותות ההונית של הבנק.

הנהלת הבנק רואה חשיבות רבה בהיערכות לטיפול בנושא הסיכונים ובהתאם לכך הבנק נערך לשילוב עקרונות באזל II בפעילותו העסקית. הבנק החל באיסוף הנתונים הנדרשים לצורך בניית מודלים סטטיסטיים לצורך דירוג לקוחות בבנק. בנוסף, במסגרת היערכות זו, מטמיע הבנק מערכת חדשה לניהול סיכונים אשראי באגף העסקי. מערכת זו תתמוך בקבלת ההחלטות למתן האשראי ותסייע בעתיד בבניית מודלים מתקדמים הנדרשים לצורך יישום המלצות באזל II.

יישום המלצות באזל II כרוך בהשקעת משאבים ניהוליים רבים ובעלויות שיתפרסו על פני מספר שנים.

סיכונים אשראי

מדיניות האשראי של הבנק מובאת אחת לשנה לדיון בדירקטוריון הבנק ומאושרת על ידו. במסגרת המדיניות נקבעו עקרונות וכללים להעמדת אשראי ולניהול תיק האשראי והבקרה עליו, אשר מתייחסים הן למשקי בית והן ללקוחות העסקיים, על פי סיווגם הענפי. מדיניות האשראי של הבנק נגזרת מהשינויים שחלו בו עם הפעלתו כבנק מסחרי, תוך התחשבות במגבלות האשראי ללווה בודד ולקבוצות לווים וכניסה מבוקרת לתחומי אשראי חדשים. במהלך חודש יולי 2008, במסגרת היערכות הבנק לשינויים בסביבה העסקית ומתוך רצון להקטין את חשיפת הבנק ללווים גדולים, צמצם דירקטוריון הבנק, מעבר למגבלה הרגולטורית, את המגבלות של לווה בודד, של מסגרת לקבוצת לווים ושל מסגרת לששת הלווים הגדולים.

המדיניות העסקית של הבנק בתחום זה שמה דגש על שיפור איכותי של תיק האשראי בכל תחומי הפעילות, תוך ניהול בקרה מתמדת וקביעת מדיניות של טיב הביטחונות. במטרה לצמצם את סיכון האשראי, פועל הבנק לפיזור תיק האשראי בין לווים רבים ולהקטנת יתרות האשראי ללווים מענפי משק מסויימים אשר להערכת הבנק מאופיינים ברמת סיכון גבוהה יותר.

תיק האשראי בבנק מנוהל בשני אגפים: אגף האשראי הקמעונאי והאגף העסקי, תוך חלוקה ברורה לסמכויות אשראי, סוגי אשראי, סוגי לקוחות וסכומי אשראי. תהליך החיתום של האשראי אף הוא מוגדר, וכל בקשת אשראי נבחנת ומאושרת על פי מדרג סמכויות אישור האשראי ובהתאם לעקרונות שאושרו על ידי דירקטוריון הבנק.

להלן טבלת סיכון האשראי הכולל בגין לווים בעייתיים (במיליוני ש"ח)

יתרות ליום			
31 בדצמבר	30 בספטמבר		
2008	2008	2009	
חובות בעייתיים⁽¹⁾ לדיור			
76.1	80.9	86.6	שההפרשה בגינם היא לפי עומק הפיגור ⁽²⁾
52.8	50.4	78.3	שההפרשה בגינם אינה לפי עומק הפיגור
73.8	71.2	66.4	בפיגור זמני (פיגור מעל 3 חודשים עד 6 חודשים)
חובות בעייתיים⁽¹⁾ אחרים			
60.7	22.5	26.4	בהשגחה מיוחדת
26.0	24.7	54.4	בפיגור זמני
32.6	17.4	25.6	שאורגנו מחדש
67.8	58.6	40.1	שאינם נושאים הכנסה
389.8	325.7	377.8	סך כל האשראי המאזני ללוים בעייתיים⁽³⁾
41.5	30.0	41.7	סיכון האשראי החוץ מאזני בגין לווים בעייתיים ⁽³⁾ ⁽⁴⁾
6.5	-	13.6	אגרות חוב בעייתיות ⁽⁵⁾
437.8	355.7	433.1	סיכון האשראי בגין לווים בעייתיים⁽³⁾

- 1 החובות מוצגים בניכוי ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים.
- 2 כולל חובות בעייתיים שאורגנו מחדש ואינם נמצאים בפיגור.
- 3 לא כולל חובות בעייתיים שמכוסים על ידי ביטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה בודד ושל קבוצת לווים (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313).
- 4 כפי שחושב לצורך המגבלות על חבות של לווה בודד ושל קבוצת לווים, למעט בגין ערבויות שלווה נתן להבטחת חבות של צד שלישי.
- 5 מרבית העליה נובעת מעלית השווי של האג"ח.

חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים על בסיס מאוחד ליום 30 בספטמבר 2009

סיכון אשראי במיליוני ש"ח		מספר מוסדות	דרוג לטווח קצר	דרוג אשראי חיצוני
כולל	מאזני			
27	27	1	F1+	AA

עם פרוץ המשבר הפיננסי בשנת 2008, צמצם הבנק את הפקדותיו במוסדות פיננסיים בחו"ל, קבע מגבלות על ריכוזיות ההפקדות וקבע נהלים מחמירים ובדיקות נדרשות טרם הפקדת כספים בבנקים זרים בחו"ל.

סיכוני השוק**כללי**

לבנק מערכת החולשת על תזרימי המזומנים של הבנק, הנגזרים ממגוון פעולותיו הפיננסיות. מערכת זו מאפשרת ניהול נכסים והתחייבויות (Asset and Liability Management - ALM) ובין היתר מאפשרת כימות של סיכוני השוק על פי מתודולוגית הערך הנתון לסיכון - VaR. בנוסף המערכת מעקב אחר מדדי סיכון נוספים כגון: חשיפות ריבית ובסיס ומבחני קיצון (Stress Testing).

ה-VaR אומד את ההפסד המקסימאלי הצפוי לבנק בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת בטחון סטטיסטית קבועה מראש על פי תנאי השוק שנצפו בעבר. החישוב בבנק מבוצע, אחת לחודש, לתקופת החזקה של 10 ימים וברמת מובהקות של 99%. הבנק מודד את הסיכון הכולל שלו באמצעות ה-VaR של סך התיק הבנקאי וכן את החשיפה לסיכון של התיק למסחר שלו באמצעות מערכת זו.

מודל ה-VaR אומץ בבנקים בכל המדינות המפותחות, והוא מהווה אומדן לסיכון כולל של התיק לאחר התחשבות במתממים (קורלציות) בין כל גורמי הסיכונים הרלוונטיים.

הבנק קבע מגבלות לערך הנתון לסיכון (ה-VaR הכלכלי): סך הכל - 15 מיליוני ש"ח. מזה: מקסימום למגזר הצמדה בודד - 10 מיליוני ש"ח. ביום 30 בספטמבר 2009 עמד ערך ה-VaR על 13.1 מיליוני ש"ח לעומת 9.7 מיליוני ש"ח ביום 31 בדצמבר 2008. הערך המרבי של ה-VaR הכלכלי (סופי חודש) היה במהלך התקופה הנסקרת 13.3 מיליוני ש"ח.

בנוסף לניהול ובקרה באמצעות מודל ה-VaR, משתמש הבנק גם במודלים אחרים לכימות הסיכונים.

סיכון הריבית

סיכון הריבית נובע מההבדל שבין רגישות הנכסים לשינויים לא צפויים בשיעורי הריבית לבין רגישות זו של ההתחייבויות - שינויים העלולים להביא לשחיקת ההון של הבנק. פעילות הבנק כמתווך פיננסי יוצרת חשיפה לסיכון זה, והבנק פועל להקטנתה. החשיפה העיקרית של הבנק היא במגזר הצמוד למדד, שכן זה המגזר העיקרי שבו מרבית הנכסים וההתחייבויות הם בריבית קבועה לטווח ארוך. ביתר המגזרים עיקר פעילותו של הבנק היא בריבית משתנה ולטווח קצר.

הבנק מנהל מעקב אחר התפתחות משך החיים הממוצע (המח"מ) של ההלוואות כנגד הפיקדונות, במטרה לנקוט מהלכים למזעור ההשפעה של שינוי אפשרי בשיעורי הריבית על שווי התזרים הפיננסי הנקי שלו. לשם כך הוא מנהל מדידה שוטפת של המח"מ הנגזר מהפעילות החדשה השוטפת, וכן עוקב אחר היקף הפירעונות המוקדמים בהלוואות, שלהם השפעה מהותית על המח"מ האפקטיבי.

מדיניות הבנק, בניהול החשיפה לסיכון ריבית, נקבעת בהתחשב בציפיות להתפתחות בשיעורי הריבית השונים, תוך בחינת העלויות לצמצום החשיפה לסיכון זה ובהתחשב באומדן שיעור הפירעון המוקדם בהלוואות ובגורמים המשפיעים עליו. ההערכה של שיעור הפירעון המוקדם מתבצעת על סמך נתוני העבר ועל בסיס הנחות הבנק על מספר גורמים המשפיעים על שיעור זה, ובהם בעיקר שיעור הריבית.

דירקטוריון הבנק קבע מגבלות לחשיפה לסיכון הריבית לפי מודל המח"מ, המודד את הטווחים לפירעון של הנכסים ושל ההתחייבויות. במגזר הצמוד למדד לשנת 2009 הוגבל פער המח"מ בין הנכסים להתחייבויות (בהתחשב בשיעור הצפוי של הפירעון המוקדם) ל-0.6± שנה. המגבלה על שיעור ההפסד המרבי כתוצאה משינוי של 1% בריבית במגזרים צמוד מדד, לא צמוד ומט"ח הם 20, 15 ו-5 מיליוני ש"ח בהתאמה, כאשר המגבלה לס"ה חשיפה בכל המגזרים היא 15 מיליוני ש"ח.

הבנק מודד את החשיפה האמורה באמצעות מודל חודשי, תוך מעקב שוטף אחר התפתחויות משמעותיות בפעילויותיו השונות העוללות להביא לחריגה ממגבלות אלו. ביום 30 ספטמבר 2009 עמד פער המח"מ המשוקלל בין הנכסים לבין ההתחייבויות של הבנק במגזר הצמוד למדד, על 0.41- שנים על פי מודל המתחשב באומדן של שיעור הפירעון המוקדם, בהשוואה לפער של 0.36- שנים ביום 31 בדצמבר 2008.

להערכת הבנק, בהתחשב בהיקף הפירעונות המוקדמים בשנים האחרונות, החשיפה לסיכון כתוצאה משינוי לא צפוי של 1% בריבית במגזר צמוד המדד היא קטנה, יחסית לשווי התזרים הנקי המהווה של הבנק.

להלן מידע לגבי השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו ליום 30 בספטמבר 2009 (במיליוני ש"ח):

א. שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות המאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית):

סה"כ	מטבע חוץ**	מטבע ישראלי		
		צמוד מדד	לא צמוד	
9,461.8	1,017.8	3,410.3	5,033.7	נכסים פיננסיים*
441.4	5.6	432.7	3.1	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
8,894.6	973.9	4,056.2	3,864.5	התחייבויות פיננסיות
428.1	47.1	0.2	380.8	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
580.5	2.4	(213.4)	791.5	שווי הוגן נטו

ב. השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים:

השינוי בשיעורי הריבית	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית				שינוי בשווי הוגן באחוזים	
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ**	סה"כ	סה"כ	סה"כ
	לא צמוד	צמוד מדד				
גידול מיידי מקביל של אחוז אחד	782.3	(226.2)	3.3	559.4	(21.1)	(3.6)
גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז	788.9	(218.2)	3.1	573.8	(6.7)	(1.2)
קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד	800.3	(202.8)	1.9	599.4	18.9	3.3

* לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

סיכון הבסיס

החשיפה לסיכון הבסיס נובעת משינויים בשיעורי הריבית, בשערי החליפין ובקצב האינפלציה. מדיניות הבנק היא לנהל את הסיכונים הנובעים מחשיפת הבסיס באופן מבוקר, במסגרת המגבלות שקבע הדירקטוריון.

הבנק מנהל באופן שוטף את הפוזיציות במגזרי ההצמדה השונים באמצעות מגוון הכלים הפיננסיים שלרשותו, זאת תוך התחשבות בשינויים החלים בנתונים כלכליים רלוונטיים ובקרה שוטפת על הסיכונים הנובעים מחשיפה זו. המגבלות נקבעו תוך שמירה על גמישות הבנק ויכולתו לשנות את הפוזיציות השונות בתקופה קצרה בהתאם לתחזיות הכלכליות. כדי להגביל את החשיפה לסיכון זה, קבע דירקטוריון הבנק את שיעוריה המרביים בכל מגזר הצמדה.

להלן המגבלות על שיעורי החשיפה בכל מגזר הצמדה כפי שקבע הדירקטוריון (שאיננה בהכרח החשיפה החשבונאית). המגבלות הינן על סכומי העודף (הגירעון) של הנכסים על ההתחייבויות בכל מגזר:

	באחוזים מההון הפיננסי ⁽¹⁾		במיליוני ש"ח ליום 30/09/09	
	סכום מרבי	סכום מזערי	סכום מרבי	סכום מזערי
הצמדה למדד	50%	-50%	281	-281
במט"ח ובהצמדה למט"ח	8.5%	-8.5%	47	-48
לא צמוד	150%	50%	842	281

(1) ההון הפיננסי הינו ההון העצמי בניכוי נכסים לא כספיים במאוחד

הוועדה הדירקטוריונית לניהול סיכונים מתוקף סמכותה, כפי שנקבעה במדיניות הבנק, אישרה הגדלה זמנית של הסכום המזערי של שיעורי החשיפה במגזר ההצמדה הצמוד למדד (מגבלת המינימום). ההגדלה של המגבלה הינה בסך 100 מ' ש"ח נוספים והיא נקבעה לזמן מוגבל.

הבנק מודד את הפוזיציות שלו בבסיסי ההצמדה השונים מדי יום באמצעות מערכות המידע שלו. מידע זה מדווח ליחידות הקצה האחראיות על ניהול הפוזיציות והתאמתן למגבלות החלות עליהן. המידע בדבר גובה הפוזיציות נסקר באופן שוטף בישיבות של הוועדה לניהול נכסים והתחייבויות, ובישיבות של פורומים אחרים הפעילים בניהול סיכונים. להלן החשיפה הכלכלית (שאיננה בהכרח החשיפה החשבונאית) בפועל בכל מגזר הצמדה (במיליוני ש"ח):

חשיפה במהלך התקופה הנסקרת ⁽²⁾	חשיפה ליום 30/09/09			
	מרבית	מזערית	ממוצעת	
מיליוני ש"ח				
הצמדה למדד	-235.5	-343.9	-41.4	-227.9
במט"ח ובהצמדה למט"ח	3.2	20.4	-9.1	2.3

(2) החשיפה במגזר הצמוד למדד הינה ב- 15 לכל חודש.

מדיניות הבנק היא להימנע ככל האפשר מחשיפה לסיכונים שער החליפין בין מטבעות החוץ השונים. החשיפה הבין-מטבעית מנוהלת במסגרת מצומצמת ובגבולות שאושרו על ידי דירקטוריון הבנק.

סיכוני הנזילות

סיכון הנזילות נובע מאי-הוודאות לגבי זמינות המקורות והיכולת לגייסם (בלי להשפיע השפעה חריגה על המחירים) ולגבי היכולת לממש נכסים בזמן קצוב ובמחיר סביר. החשיפה נובעת ממתן הלוואות לזמן ארוך (אף אם ניתנו בריבית משתנה) שמומנו מפיקדונות לטווח קצר. סיכון הנזילות קיים גם כאשר גיוס הפיקדונות לטווח הקצר מתאים לתקופת שינוי הריבית בהלוואות, אף שבכך מצטמצמת החשיפה לסיכון הריבית.

הבנק חשוף לסיכוני נזילות ולחשש מפני האטה ביכולת הגיוס של חוב סחיר או ממוסדיים עקב שינויים בשוק, שינויי חקיקה ו/או שינויים בטעמי המפקידים. במטרה להתמודד עם סיכון זה מפעיל הבנק מזה שנים מדיניות של הרחבת בסיס המפקידים והקטנת ההישענות על מפקידים גדולים. בנוסף לכך מושם דגש על הארכת המח"מ של הפיקדונות ושמירה על רמת נזילות גבוהה.

מדיניות הבנק היא להתאים, ככל האפשר, את התקופות לפירעון של המקורות לאלו של השימושים בכל מגזר הצמדה. לאופי האשראי, לשיעורי הפירעונות המוקדמים במגזרי ההצמדה השונים וכן למידת המיחזור של הפיקדונות קצרי המועד יש השפעה מהותית על אומדן החשיפה לסיכון זה.

על פי הוראות בנק ישראל, חייב כל תאגיד בנקאי לקבוע מדיניות כוללת לניהול הנזילות שלו, ולקיים מערכת מידע לשליטה, בקרה ודיווח על מצב הנזילות ולמידתה. כן נקבע כי יחס הנכסים הנזילים להתחייבויות הנזילות שהבנק נדרש לקיים בתקופת פירעון של עד חודש (להלן: "יחס נכסים נזילים") לא יפחת מ-1. ניתן למדוד את החשיפה לסיכון הנזילות ואת יחס הנכסים הנזילים באמצעות מודל פנימי.

הבנק בוחן את מצב הנזילות שלו לפחות אחת לחודש באמצעות מודל נזילות פנימי (הבנק קבע מהם המצבים בהם נדרשת הרצת המודל בתדירות גבוהה יותר). לצורך המודל אסף הבנק וממשיך לאסוף נתונים על שיעור הפירעונות המוקדמים, על עיתוים ועל שיעור המיחזור של הפיקדונות והחסכונות. דירקטוריון הבנק קבע את

עקרונות ניהול הנזילות, את מדרג האחריות והסמכות ואת מערך ההתראות והטיפול בחריגות מהמגבלות שנקבעו.

דירקטוריון הבנק קבע מגבלות (על פי המודל הפנימי) על יחס הנכסים הנזילים להתחייבויות (לתקופת פירעון של עד חודש) לרמה של 1.5 לשנת 2009, מגבלה זו נבחנת מידי רבעון בהתאם להתפתחות מקורות המימון בבנק ונזילות המערכת הבנקאית ושווקי הכספים בארץ ומובאת לאשרור מידי ישיבה של הועדה הדירקטוריונית לניהול סיכונים. יחד עם זאת מדיניות הבנק היא שהיחס הנ"ל לא ירד מ-1.8. כמו כן, קבע דירקטוריון הבנק מגבלות נוספות וביניהן גם על הפער שבין תזרים הפירעון של הנכסים לבין זה של ההתחייבויות לפי תקופות. קביעת המגבלות האמורות מביאה בחשבון הן התרחשויות צפויה של אירועים בבנק ובסביבתו העסקית והן את האפשרויות העומדות בפני הבנק לגבי גיוס מקורות חלופיים במקרה הצורך ואת העלויות של מקורות אלו.

יחס הנכסים הנזילים להתחייבויות ליום 30 בספטמבר 2009 עמד על 2.47- בהשוואה ליחס של 2.42 ביום 31 בדצמבר 2008. הערך המינימלי של יחס הנכסים הנזילים להתחייבויות (סופי חודש) היה במהלך התקופה הנסקרת 2.07 מיליוני ש"ח.

להערכת הבנק, בהתחשב בשיעורי מיחזור הפיקדונות בשנים האחרונות, החשיפה לסיכון האמור אינה גבוהה, משום שיחס הנכסים הנזילים גבוה מהיחס הנדרש.

סיכונים תפעוליים

סיכון תפעולי הוא סיכון להפסד הנובע מכשל או אי התאמה של תהליכים פנימיים ובכללן שיטות פגומות לעיבוד נתונים, הגורם האנושי כמו טעויות אנוש, מערכות הבנק כגון: העדר תהליכי מניעה ובקרה נאותים או אירועים חיצוניים. הגדרת הסיכון התפעולי כוללת סיכונים משפטיים אך אינה כוללת סיכונים אסטרטגיים או סיכונים מוניטין.

ועידת באזל, המתאמת את פעולות הבנקים המרכזיים במדינות המתועשות פרסמה בסוף יוני 2004 את המלצותיה שיכנסו לתוקף בישראל על פי הודעת המפקח על הבנקים ביום 1.1.2010. בין השאר נערך הבנק ליישום המלצות באזל בנושא ניהול הסיכון התפעולי כפי שבאים לידי ביטוי במסמך Sound Practices for the management and supervision of operational Risk. בהתאם להוראה על הבנק יהיה להקצות הון בגין הסיכונים התפעוליים וזאת החל מיום כניסת ההוראות לתוקף.

בפעילותו השוטפת, חשוף הבנק, כמו כל מערכת פיננסית/בנקאית אחרת, לסיכונים תפעוליים או לסיכונים מעילה והונאה. על מנת להקטין את החשיפה להפסדים מהסיכונים התפעוליים פועל הבנק במספר מישורים:

- הקטנת החשיפה התפעולית באמצעות נקיטת אמצעי בקרה מתמשכים ודרישה לביצוע בקרה כפולה בכל תהליך בו קיים סיכון תפעולי מהותי.
- ביצוע בקורות מרכזיות על תחומי פעילות שונים בהתאם לסיכון הטמון בתהליך, תוך דגש על תהליכים בהם לא מתקיימת בקרה כפולה בתהליך.
- ביצוע סקרי סיכונים תפעוליים וסקר מעילות והונאות.
- שיפורים שוטפים בתהליכים בהתאם להערכת הסיכונים.
- אישור כל תהליך ומוצר חדשים בוועדה ייעודית לניטור סיכונים תפעוליים וסיכונים מעילה והונאה שבראשה עומד המנכ"ל.
- איסוף מידע על אירועי כשל תפעולי לצורך הפקת לקחים.

לצורך שיפור הזיהוי והערכה של מכלול הסיכונים התפעוליים והבקורות וכן על מנת ליישם תכנית אופרטיבית לניטור והפחתת הסיכונים התפעוליים הבנק נמצא לקראת סיום של סקר סיכונים תפעוליים מקיף המבוצע על מכלול הפעילויות העסקיות והתפעוליות.

בבנק פועל מנהל סיכונים תפעוליים (מר ר. שגיא, סמנכ"ל הבנק) הכפוף למנכ"ל ובנוסף קיימת פונקציה של בקרת סיכונים תפעוליים וועדת היגוי לניטור סיכונים תפעוליים כמצוין לעיל. הנהלת הבנק והדירקטוריון מקבלים דיווח שוטף על אירועי כשל תפעוליים ואירועים בהם היה פוטנציאל להפסד גם אם בפועל הפסד זה לא נגרם.

בקרת אשראי וביטחונות על המסחר בניירות ערך

על פי הוראות הבורסה לניירות ערך ובנק ישראל פועל בבנק בקר אשראי וביטחונות, המבצע מעקב בזמן אמת על המסחר בניירות ערך. כמו כן, מפעיל הבנק מנגנוני חסימה והתרעה אוטומטיים במערכת המסחר ומעדכן בה את תוצאות הפעילות בניירות ערך הנסחרים בבורסות מחוץ לישראל, כנדרש בהוראות אלו.

עדכוני חקיקה והוראות בנק ישראל

חוק לתיקון חוק ההוצאה לפועל התשכ"ז - 1967

ב-4 לנובמבר 2008 אושר בקריאה שנייה ושלישית תיקון לחוק ההוצאה לפועל. על פי התיקון, הורחבו סמכויות רשם ההוצאה לפועל לקבל מידע על חייבים וכן להטיל עליהם מגבלות שונות. התיקון מאפשר לזוכה לבחור במסלול גביה מקוצר לחובות עד לסך של 10,000 ש"ח, אשר יופעל ישירות ע"י ההוצ"פ ללא טיפול עו"ד, וכן נקבעו בתיקון תנאים למאסר חייבים אשר צמצמו את האפשרות לנקוט בהליך זה. בנוסף, בוטלה בחוק האפשרות להתנות על זכותו של חייב המפונה מדירתו לקבל דיור חלוף, ונקבעו הנחיות באשר להיקף הפיצוי בגין דיור חלוף אותו יהיה זכאי החייב לקבל. הנחיות אלו יחולו על הלוואות שניתנו לאחר כניסת התיקון לתוקף, אולם במקרים בהם יוכח לרשם ההוצאה לפועל כי לא הובהרה לחייב זכותו לדיור חלוף - יוחל התיקון לחוק גם לגבי הלוואות שניתנו לפני חקיקתו. תחולת התיקון לחוק הינה החל מ 6 במאי 2009. הבנק מיישם הוראות התיקון לחוק. להערכת הנהלת הבנק, לתיקון המוצע לא תהיה השפעה מהותית על הבנק.

הוראת המפקח על הבנקים בנושא המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

ביום 31 בדצמבר 2007 פרסם המפקח על הבנקים חוזר שכלל תיקונים להוראות הדיווח לציבור בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", ההוראות החדשות נדונו בהרחבה בדוח השנתי לשנת 2007 בפרק "שונות".

על פי החוזר הוראה זו תיושם בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים החל מיום 1 בינואר 2010 ואילך. ביום 20 באוגוסט 2009 בנק ישראל שלח מכתב לתאגידים בנקאיים, לפיו, בכוונתו לדחות את יישום ההוראה ליום 1 ביולי 2010.

הנהלת הבנק נערכת ליישום ההוראות ופועלת על פי תוכנית מפורטת עם לוח זמנים ליישומה. בשלב זה לא ניתן לכמת את ההשפעה הצפויה של יישום ההוראה לראשונה על ההון העצמי.

העלאת שיעור מס השכר והרווח על מוסדות כספיים

ביום 13 במאי 2009, במסגרת אישור תקציב המדינה לשנים 2009-2010, החליטה הממשלה להעלות את שיעור המע"מ ואת שיעור מס השכר והרווח על מוסדות כספיים משיעור של 15.5% לשיעור של 16.5%, החל מיום 1 ביולי 2009 ועד ליום 31 בדצמבר 2010, במסגרת הוראת שעה. בשנת המס 2009, העלאת מס השכר והרווח על מוסדות פיננסיים (החל מיום 1 ביולי 2009), תחול לגבי השכר המשתלם בעד עבודה בחודש יולי 2009 ואילך ולגבי מחצית מהרווח בשנת 2009. (ראה ביאור 10 בדוח הכספי).

הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון) (עמלת פירעון מוקדם בעת מימוש נכס) התשס"ט 2009

ביום 4 במאי 2009, הוגשה הצעת החוק האמורה על ידי חבר הכנסת איתן כבל. בדומה להצעות חוק שהוגשו על ידו לכנסת השש עשרה (פ/4104) והשבע עשרה (פ/3074/17), נועדה הצעת החוק להקל על חייבים בעת מימוש דירת מגוריהם, כך שלא יוטל עליהם תשלום עמלת פירעון מוקדם במקרה והנכס מומש על ידי התאגיד הבנקאי בשל אי פירעון ההלוואה. להערכת הנהלת הבנק, לתיקון המוצע לא תהיה השפעה מהותית על הבנק.

שונות

הביקורת הפנימית

פרטים בדבר הביקורת הפנימית ובכלל זה הסטנדרטים המקצועיים לפיהם פועלת הביקורת הפנימית, תוכנית העבודה השנתית והשיקולים בקביעתה, נכללו בדוח השנתי לשנת 2008. בתקופת הדוח לא חלו שינויים מהותיים בפרטים אלה.

דוח סיכום שנתי של המבקר הפנימי לשנת 2008, ודוח הביצוע של תוכנית העבודה השנתית של המבקר הפנימי לשנת 2008, נדונו בישיבת ועדת הביקורת שהתקיימה ביום 15 בינואר 2009. דוח המבקר הפנימי, על ביצוע תוכנית העבודה למחצית הראשונה של 2009, נדון בישיבת ועדת הביקורת שהתקיימה ביום 23 ביולי 2009.

תרומות

מדיניות התרומות של הבנק מבוצעת בהתאם להחלטת ההנהלה ובמסגרת תקציב הבנק. מדיניות זו כוללת קריטריונים לבחירת מוסדות ו/או עמותות.

במסגרת פרויקט "אמץ לוחם" שמפעילה האגודה למען החייל, אימץ בנק ירושלים את ביה"ס לתותחנות שדה בשבטה. ביה"ס לתותחנות שדה (ביסל"ת) בשבטה מיועד להכשיר ולהסמך את הלוחמים והמפקדים במערך הקני והרקטי בחיל התותחנים.

פרויקט "אמץ לוחם" קושר בין חברות עסקיות לגדודי לוחמים ע"י אימוץ ערכי, תומך ומסייע. אימוץ היחידה מעניק ללוחמים תחושת שייכות ומחזק את תחושת הקונצנזוס סביב שירותם הצבאי.

לבנק התחייבויות עתידיות למתן תרומות במסגרת פרויקט "אמץ לוחם" בסכום של כ- 100 אלפי ש"ח לשנה עד שנת 2011.

מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים דורשת מההנהלה שימוש באומדנים והערכות המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות. התוצאות בפועל של אומדנים אלו עלולות להיות שונות מהאומדנים ו/או ההערכות.

האומדנים וההערכות מתבססים בדרך כלל על תחזיות כלכליות, הערכות לגבי השווקים השונים ונסיון העבר תוך הפעלת שיקול דעת ואשר ההנהלה מאמינה כי הינם סבירים בעת החתימה על הדוחות הכספיים.

בתקופה ינואר - ספטמבר של שנת 2009, לא חלו שינויים במדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים לעומת אלו שתוארו בדוח השנתי לשנת 2008.

סניפי הבנק

הבנק פועל באמצעות 16 סניפים, הפזורים בכל רחבי הארץ. שניים מסניפיו – בתל אביב וירושלים – משמשים כסניפים מסחריים המשרתים לקוחות עסקיים ומשקי בית גם יחד. בשאר סניפיו מציע הבנק מגוון רחב של שירותים בנקאיים למשקי בית – בעיקר מתן משכנתאות והלוואות, חסכונות ופיקדונות, הנפקת כרטיסי אשראי וכן פעילויות שונות בשוק ההון.

בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוחות הכספיים

הנהלת הבנק, בשיתוף עם המנכ"ל והחשבונאי הראשי של הבנק, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי של הבנק הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינן יעילות כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך התקופה הנסקרת, לא אירע כל שינוי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

תיקון לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970

ביום 6 באוגוסט 2008 נכנס לתוקפו תיקון לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, לפיו תאגיד מדווח נדרש לפרסם דיווח מידי אודות פרטים בדבר עסקה עם בעל השליטה או שלבעל השליטה יש עניין אישי באישורה. במועד הנ"ל, הודיעה רשות ניירות ערך לאיגוד הבנקים כי הרשות לא תתערב במקרים בהם לא יינתן גילוי בדוח מידי בקשר עם עסקאות בנקאיות, שאינן מהוות עסקה חריגה כהגדרתה בחוק לפי חוק החברות, בתנאים שונים.

בהתאם להודעת רשות ניירות ערך הנ"ל, החליטה ועדת הביקורת של הבנק בישיבתה ביום 18 בספטמבר 2008, לקבוע קריטריונים לעסקאות חריגות ולעסקאות זניחות עם בעל השליטה או שלבעל השליטה יש עניין אישי באישורן. הקריטריונים פורסמו על ידי הבנק במסגרת דו"ח הדירקטוריון לרבעון השלישי לשנת 2008.

ביום 22 בפברואר 2009, הבהירה רשות ניירות ערך במכתבה לאיגוד הבנקים מספר סוגיות הנוגעות לעסקאות בנקאיות כנ"ל, זאת בשים לב להתייחסות התאגידים הבנקאיים במסגרת הדוחות לרבעון השלישי לדרישות רשות ניירות ערך במכתבה מיום 18 בספטמבר 2008. בהתאם להודעה שהתקבלה באיגוד הבנקים, יישום הנחיותיה של רשות ניירות ערך במכתבה מיום 22 בפברואר 2009, נדחה לרבעון רביעי לשנת 2009.

גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

האורגן בבנק האחראי על בקרת העל (כמשמעותה בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 303) הינו דירקטוריון הבנק. קודם לאישור הדוחות הכספיים על ידי הדירקטוריון, מועברת טיוטת הדוחות הכספיים, טיוטת דוח הדירקטוריון וטיוטת הדוח התקופתי השנתי (בדוחות השנתיים בלבד), לוועדת מאזן. וועדת המאזן מונה את יו"ר הדירקטוריון, 3 דירקטורים – מתוכם 1 דירקטור חיצוני. כמו כן, בישיבה נוכחים מנכ"ל הבנק, החשבונאי הראשי וכן נציגים של רואה החשבון המבקר החיצוני.

בישיבת הוועדה נדונים בפרוטרוט הדוחות הכספיים ומתקבלת החלטה על מתן המלצה לדירקטוריון לאשר את הדוחות הכספיים.

לאחר קבלת המלצת הוועדה לעיל לאישור הדוחות הכספיים, מועברת טיוטת הדוחות הכספיים, טיוטת דוח הדירקטוריון והדוח התקופתי השנתי (בדוחות שנתיים בלבד), לעיונם של כלל חברי הדירקטוריון. במהלך ישיבת הדירקטוריון, נסקרות התוצאות הכספיות, המצב הכספי ומוצגים נתונים על פעילות הבנק וניתנות תשובות לשאלות הדירקטורים.

בישיבה נוכח גם רואה החשבון המבקר החיצוני של הבנק אשר נותן את חוות דעתו המקצועית ביחס לדוחות הכספיים וכן ביחס לסוגיות חשבונאיות בקשר לדוחות הכספיים. עם סיום הדיון מחליט הדירקטוריון על אישור הדוחות הכספיים.

חוזר בעניין "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיוח כספי - SOX ACT 404"

ב- 5 בדצמבר 2005 פירסם המפקח על הבנקים חוזר המפרט הוראות ליישום דרישות סעיף 404 של ה- SOX

Act בסעיף 404 נקבעו על ידי ה- SEC וה- Public Company Accounting Oversight Board

(PCAOB) הוראות באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיוח כספי.

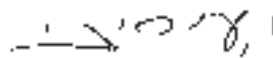
הוראות המפקח בחוזר הנ"ל קובעות:

- תאגידים בנקאיים יישמו את דרישות סעיף 404 וכן את הוראות ה- SEC שפורסמו מכוחו.
- בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מוגדרת ומוכרת, ומודל ה-COSO עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.
- יישום דרישות ההוראה מחייב שדרוג ו/או הקמה של מערכת תשתית של בקורות פנימיות בבנק והליך פיתוחן של מערכות אלה מחייב את הבנק להיערך ולקבוע שלבים ויעדי ביניים עד ליישומן המלא.

הבנק השלים את הפרוייקט על פי לוחות הזמנים שנקבעו והדוחות הכספיים לשנת 2008 כוללים את הצהרת ההנהלה על אחריותה לקיומם ולשמירתם של בקורות פנימיות נאותות ונהלים נאותים בנוגע לדיוח הפיננסי וכן הערכתה לגבי האפקטיביות של בקורות ונהלים אלו.

אבי בזורה
מנהל כללי

יונתן עירוני
יושב ראש הדיקטוריון

26 בנובמבר 2009

נתונים עיקריים מתוך הדוחות הכספיים המאוחדים
לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2009 (בלתי מבוקרים) לדוח הדירקטוריון

לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		שיעור השינוי ב-%
2008	2009	
באחוזים		
8.4%	11.4%	
סכומים מדווחים מיליוני ש"ח		
114.5	139.1	21%
(3.4)	(1.6)	-53%
111.1	137.5	24%
62.5	62.9	1%
(123.0)	(126.6)	3%
50.6	73.8	46%
(18.2)	(26.3)	45%
32.4	47.5	47%

א. רווח ורווחיות1. תשואת הרווח הנקי להון הממוצע ⁽¹⁾

2. רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
3. הפרשה לחובות מסופקים
4. רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
5. הכנסות תפעוליות ואחרות
6. הוצאות תפעוליות ואחרות
7. רווח מפעולות רגילות לפני מיסים בסכומים מדווחים
8. הפרשה למיסים
9. רווח נקי

ב. יחסים פיננסיים עיקריים

- הפרשה לחובות מסופקים בגין יתרת אשראי לציבור (כולל סיכון אשראי חוץ מאזני משוקלל)
10. הפרשה לתקופה ⁽¹⁾
11. הפרשה מצטברת
12. יחס הון לרכיבי סיכון

31.12.08	30.09.09
באחוזים	
0.09%	0.03%
1.8%	1.8%
11.8%	13.0%

יתרות ליום		שיעור השינוי ב-%
31.12.08	30.09.09	
מיליוני ש"ח		
9,251	9,449	2%
351	882	151%
1,292	1,174	-9%
7,510	7,291	-3%
7,279	7,178	-1%
1,188	1,486	25%
520	598	15%
822	891	8%

ג. מאזן - סעיפים עיקריים

13. סך כל המאזן
14. מזומנים ופיקדונות בבנקים
15. ניירות ערך
16. אשראי לציבור
17. פיקדונות הציבור
18. תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
19. הון עצמי
20. הון לצורך יחס הון לרכיבי סיכון

ד. סעיפים חוץ-מאזניים

21. יתרת הלוואות מפיקדונות לפי מידת הגביה
22. יתרת ערבויות

3,279	3,084	-6%
618	509	-18%

(1) במונחים שנתיים אפקטיבים.

הצהרה (certification)

אני, אבי בזורה, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק ירושלים בע"מ (להלן: - "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2009 (להלן: - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי של הבנק ותזרימי המזומנים לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי. וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדות הביקורת והמאזן של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אבי בזורה
מנהל כללי

26 בנובמבר 2009

הצהרה (certification)

אני, ארנון זית, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק ירושלים בע"מ (להלן: - "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2009 (להלן: - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי של הבנק ותזרימי המזומנים לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי. וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדות הביקורת והמאזן של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

ארנון זית
 חשבונאי ראשי

26 בנובמבר 2009

סקירת ההנהלה

שיעור הכנסה והוצאה על בסיס מאוחד ⁽¹⁾

סכומים מדווחים

תוספת א

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2009			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾			
כולל השפעת נגזרים באחוזים	ללא השפעת נגזרים באחוזים	הכנסות (הוצאות) מימון	יתרה ממוצעת לתקופה ⁽²⁾ מיליוני ש"ח
2.66	2.66	33.5	5,096.5
	(1.26)	(12.3)	3,920.6
		(1.4)	102.8
		(2.4)	284.9
(1.50)		(16.1)	4,308.3
1.16	1.40		
מטבע ישראלי לא צמוד			
	15.30	118.9	3,280.6
		5.6	299.9
14.65		124.5	3,580.5
	(14.38)	(135.9)	3,978.0
		3.5	(102.8)
(14.38)		(132.4)	3,875.2
0.27	0.92		
מטבע ישראלי צמוד למדד			
	(9.47)	(26.9)	1,094.6
		(6.9)	261.0
(9.61)		(33.8)	1,355.6
	13.91	36.3	987.7
		1.5	276.0
11.44		37.8	1,263.7
1.83	4.44		
מטבע חוץ - פעילות מקומית ⁽³⁾			
			נכסים ⁽⁸⁾
			השפעת נגזרי ALM ⁽⁹⁾
			סך הכל נכסים ⁽⁸⁾
			התחייבויות ⁽⁸⁾
			השפעת נגזרי ALM ⁽⁹⁾
			סך הכל התחייבויות ⁽⁸⁾
			פער הריבית
			סך הכל
	5.41	125.5	9,471.7
		(1.3)	560.9
5.04		124.2	10,032.6
	(5.13)	(111.9)	8,886.3
		2.1	-
		(0.9)	560.9
(4.77)		(110.7)	9,447.2
0.27	0.28		

מטבע ישראלי לא צמוד

נכסים ⁽⁸⁾התחייבויות ⁽⁸⁾

השפעת נגזרים מגזרים

השפעת נגזרי ALM ⁽⁹⁾

סך הכל התחייבויות

פער הריבית

מטבע ישראלי צמוד למדד

נכסים ⁽⁸⁾השפעת נגזרי ALM ⁽⁹⁾

סך הכל נכסים

התחייבויות ⁽⁸⁾

השפעת נגזרים מגזרים

סך הכל התחייבויות

פער הריבית

מטבע חוץ - פעילות מקומית ⁽³⁾נכסים ⁽⁸⁾השפעת נגזרי ALM ⁽⁹⁾

סך הכל נכסים

התחייבויות ⁽⁸⁾השפעת נגזרי ALM ⁽⁹⁾

סך הכל התחייבויות

פער הריבית

סך הכל

נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון ⁽⁸⁾השפעת נגזרי ALM ⁽⁹⁾

סך הכל נכסים

התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון ⁽⁸⁾

השפעת נגזרים מגזרים

השפעת נגזרי ALM ⁽⁹⁾

סך הכל התחייבויות

פער הריבית

הערות בסוף סקירת ההנהלה

סקירת ההנהלה

שיעור הכנסה והוצאה על בסיס מאוחד (המשך) ⁽¹⁾

סכומים מדווחים

תוספת א

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום			
30 בספטמבר 2009			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת
נגזרים	נגזרים	מימון	לתקופה ⁽²⁾
באחוזים	באחוזים	באחוזים	מיליוני ש"ח
-	-	-	-
0.3	0.3	0.3	0.3
17.0	17.0	17.0	17.0
30.8	30.8	30.8	30.8
3.1	3.1	3.1	3.1
33.9	33.9	33.9	33.9
9,471.7	9,471.7	9,471.7	9,471.7
24.1	24.1	24.1	24.1
11.2	11.2	11.2	11.2
(6.9)	(6.9)	(6.9)	(6.9)
9,500.1	9,500.1	9,500.1	9,500.1
8,886.3	8,886.3	8,886.3	8,886.3
5.8	5.8	5.8	5.8
54.0	54.0	54.0	54.0
8,946.1	8,946.1	8,946.1	8,946.1
554.0	554.0	554.0	554.0
60.4	60.4	60.4	60.4
(23.0)	(23.0)	(23.0)	(23.0)
591.4	591.4	591.4	591.4

בגין אופציות

בגין מכשירים נגזרים אחרים

עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות ⁽⁴⁾

רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחומ"ס

הפרשה לחובות מסופקים (לרבות כללית ונוספת)

רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחומ"ס

נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון

נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ⁽⁷⁾נכסים כספיים אחרים ⁽⁸⁾

הפרשה כללית ונוספת לחומ"ס

סך כל הנכסים הכספיים

התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון

התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים ⁽⁷⁾התחייבויות כספיות אחרות ⁽⁸⁾

סך כל ההתחייבויות הכספיות

סך הכל עודף נכסים כספיים על ההתחייבויות הכספיות

נכסים לא כספיים

התחייבויות לא כספיות

סך הכל האמצעים ההוניים

סקירת ההנהלה

שיעור הכנסה והוצאה על בסיס מאוחד (1)

סכומים מדווחים

תוספת א

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008			
שיעור הכנסה (הוצאה) (5) (6)			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת
נגזרים	נגזרים	מימון	לתקופה (2)
באחוזים	באחוזים	מיליוני ש"ח	
5.51	5.51	61.7	4,572.7
	(3.83)	(34.6)	3,664.9
		(1.4)	93.8
		(4.0)	232.2
(4.07)		(40.0)	3,990.9
1.44	1.68		
	13.90	115.5	3,492.7
		6.3	275.7
13.57		121.8	3,768.4
	(13.23)	(125.3)	3,973.3
		2.9	(93.8)
(13.23)		(122.4)	3,879.5
0.34	0.67		
	9.02	25.9	1,186.9
		(18.2)	257.0
2.15		7.7	1,443.9
	(5.51)	(14.4)	1,065.9
		15.3	270.5
0.27		0.9	1,336.4
2.42	3.51		
	9.07	203.1	9,252.3
		(11.9)	532.7
8.05		191.2	9,785.0
	(8.25)	(174.3)	8,704.1
		1.5	-
		11.3	502.7
(7.20)		(161.5)	9,206.8
0.85	0.82		

מטבע ישראלי לא צמוד

(8) נכסים

(8) התחייבויות

השפעת נגזרים מגדרים

(9) השפעת נגזרי ALM

סך הכל התחייבויות

פער הריבית

מטבע ישראלי צמוד למדד

(8) נכסים

(9) השפעת נגזרי ALM

סך הכל נכסים

(8) התחייבויות

השפעת נגזרים מגדרים

סך הכל התחייבויות

פער הריבית

מטבע חוץ - פעילות מקומית (3)

(8) נכסים

(9) השפעת נגזרי ALM

סך הכל נכסים

(8) התחייבויות

(9) השפעת נגזרי ALM

סך הכל התחייבויות

פער הריבית

סך הכל

(8) נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון

(9) השפעת נגזרי ALM

סך הכל נכסים

(8) התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון

השפעת נגזרים מגדרים

(9) השפעת נגזרי ALM

סך הכל התחייבויות

פער הריבית

הערות בסוף סקירת ההנהלה

סקירת ההנהלה

שיעור הכנסה והוצאה על בסיס מאוחד (המשך) ⁽¹⁾

סכומים מדווחים

תוספת א

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת
נגזרים	נגזרים	מימון	לתקופה ⁽²⁾
באחוזים	באחוזים	מיליוני ש"ח	
		(0.9)	
		0.4	
		(4.5)	
		24.7	
		(2.2)	
		22.5	
		9,252.3	
		18.1	
		13.7	
		(5.6)	
		9,278.5	
		8,704.1	
		5.9	
		80.3	
		8,790.3	
		488.2	
		55.7	
		(22.8)	
		521.1	

בגין אופציות

בגין מכשירים נגזרים אחרים

עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות ⁽⁴⁾

רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחומ"ס

הפרשה לחובות מסופקים (לרבות כללית ונוספת)

רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחומ"ס

נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון

נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ⁽⁷⁾נכסים כספיים אחרים ⁽⁸⁾

הפרשה כללית ונוספת לחומ"ס

סך כל הנכסים הכספיים

התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון

התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים ⁽⁷⁾התחייבויות כספיות אחרות ⁽⁸⁾

סך כל ההתחייבויות הכספיות

סך הכל עודף נכסים כספיים על ההתחייבויות הכספיות

נכסים לא כספיים

התחייבויות לא כספיות

סך הכל האמצעים ההוניים

סקירת ההנהלה

שיעור הכנסה והוצאה על בסיס מאוחד ⁽¹⁾

סכומים מדווחים

תוספת א

לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2009			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾			
כולל השפעת נגזרים באחוזים	ללא השפעת נגזרים באחוזים	הכנסות (הוצאות) מימון	יתרה ממוצעת לתקופה ⁽²⁾ מיליוני ש"ח
3.06	3.06	109.9	4,799.6
	(1.49)	(41.6)	3,730.2
		(4.3)	99.6
		(5.9)	185.1
(1.72)		(51.8)	4,014.9
1.34	1.57		
9.40		239.3	3,431.4
		17.0	176.4
9.58		256.3	3,607.8
	(8.83)	(262.0)	3,996.7
		6.6	(99.6)
(8.83)		(255.4)	3,897.1
0.75	0.57		
4.08		34.2	1,123.8
		14.0	281.4
4.60		48.2	1,405.2
	(1.73)	(13.5)	1,044.0
		(1.0)	272.6
(1.47)		(14.5)	1,316.6
3.13	2.35		
5.50		383.4	9,354.8
		31.0	457.8
5.67		414.4	9,812.6
	(4.85)	(317.1)	8,770.9
		2.3	-
		(6.9)	457.7
(4.67)		(321.7)	9,228.6
1.00	0.65		

מטבע ישראלי לא צמוד

(8) נכסים

(8) התחייבויות

השפעת נגזרים מגדרים

השפעת נגזרי ALM ⁽⁹⁾

סך הכל התחייבויות

פער הריבית

מטבע ישראלי צמוד למדד

(8) נכסים

(9) השפעת נגזרי ALM

סך הכל נכסים

(8) התחייבויות

השפעת נגזרים מגדרים

סך הכל התחייבויות

פער הריבית

מטבע חוץ - פעילות מקומית ⁽³⁾

(8) נכסים

(9) השפעת נגזרי ALM

סך הכל נכסים

(8) התחייבויות

(9) השפעת נגזרי ALM

סך הכל התחייבויות

פער הריבית

סך הכל

(8) נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון

(9) השפעת נגזרי ALM

סך הכל נכסים

(8) התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון

השפעת נגזרים מגדרים

(9) השפעת נגזרי ALM

סך הכל התחייבויות

פער הריבית

הערות בסוף סקירת ההנהלה

סקירת ההנהלה

שיעור הכנסה והוצאה על בסיס מאוחד (המשך) ⁽¹⁾

סכומים מדווחים

תוספת א

לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2009			
שיעור הכנסה (הוצאה) ^{(5) (6)}			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת
נגזרים	נגזרים	מימון	לתקופה ⁽²⁾
באחוזים	באחוזים	מיליוני ש"ח	
		(3.2)	
		1.0	
		48.6	
		139.1	
		(1.6)	
		137.5	
		9,354.8	
		17.6	
		14.6	
		(7.4)	
		9,379.6	
		8,770.9	
		7.3	
		73.6	
		8,851.8	
		527.8	
		60.5	
		(22.9)	
		565.4	

בגין אופציות

בגין מכשירים נגזרים אחרים

עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות ⁽⁴⁾

רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחומ"ס

הפרשה לחובות מסופקים (לרבות כללית ונוספת)

רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחומ"ס

נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון

נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ⁽⁷⁾נכסים כספיים אחרים ⁽⁸⁾

הפרשה כללית ונוספת לחומ"ס

סך כל הנכסים הכספיים

התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון

התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים ⁽⁷⁾התחייבויות כספיות אחרות ⁽⁸⁾

סך כל ההתחייבויות הכספיות

סך הכל עודף נכסים כספיים על ההתחייבויות הכספיות

נכסים לא כספיים

התחייבויות לא כספיות

סך הכל האמצעים ההוניים

סקירת ההנהלה

שיעור הכנסה והוצאה על בסיס מאוחד (1)

סכומים מדווחים

תוספת א

לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008			
שיעור הכנסה (הוצאה) (5) (6)			
כולל השפעת נגזרים באחוזים	ללא השפעת נגזרים באחוזים	הכנסות (הוצאות) מימון	יתרה ממוצעת לתקופה (2)
מיליוני ש"ח			
5.30	5.30	174.8	4,427.1
	(3.68)	(99.0)	3,599.7
		(4.0)	90.1
		(10.5)	260.5
(3.85)		(113.5)	3,950.3
1.45	1.62		
	11.62	303.2	3,526.6
		17.2	234.8
11.52		320.4	3,761.4
	(11.09)	(320.3)	3,904.3
		7.2	(90.8)
(11.09)		(313.1)	3,813.5
0.43	0.53		
	(8.74)	(78.6)	1,185.3
		(50.2)	337.2
(11.12)		(128.8)	1,522.5
	13.57	113.4	1,094.7
		37.0	311.4
14.00		150.4	1,406.1
2.88	4.83		
	5.87	399.4	9,139.0
		(33.0)	572.0
5.06		366.4	9,711.0
	(4.77)	(305.9)	8,598.7
		3.2	(0.7)
		26.5	571.9
(4.04)		(276.2)	9,169.9
1.02	1.10		

מטבע ישראלי לא צמוד

(8) נכסים

(8) התחייבויות

השפעת נגזרים מגדרים

(9) השפעת נגזרי ALM

סך הכל התחייבויות

פער הריבית

מטבע ישראלי צמוד למדד

(8) נכסים

(9) השפעת נגזרי ALM

סך הכל נכסים

(8) התחייבויות

השפעת נגזרים מגדרים

סך הכל התחייבויות

פער הריבית

מטבע חוץ - פעילות מקומית (3)

(8) נכסים

(9) השפעת נגזרי ALM

סך הכל נכסים

(8) התחייבויות

(9) השפעת נגזרי ALM

סך הכל התחייבויות

פער הריבית

סך הכל

(8) נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון

(9) השפעת נגזרי ALM

סך הכל נכסים

(8) התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון

השפעת נגזרים מגדרים

(9) השפעת נגזרי ALM

סך הכל התחייבויות

פער הריבית

הערות בסוף סקירת ההנהלה

סקירת ההנהלה

שיעור הכנסה והוצאה על בסיס מאוחד (המשך) ⁽¹⁾

סכומים מדווחים

תוספת א

לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת
נגזרים	נגזרים	מימון	לתקופה ⁽²⁾
באחוזים	באחוזים	מיליוני ש"ח	
		3.2	
		1.4	
		19.7	
		114.5	
		(3.4)	
		111.1	
		9,139.0	
		14.0	
		11.0	
		(6.1)	
		9,157.9	
		8,598.7	
		8.1	
		69.7	
		8,676.5	
		481.4	
		56.7	
		(21.3)	
		516.8	

בגין אופציות

בגין מכשירים נגזרים אחרים

עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות ⁽⁴⁾

רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחומ"ס

הפרשה לחובות מסופקים (לרבות כללית ונוספת)

רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחומ"ס

נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון

נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ⁽⁷⁾נכסים כספיים אחרים ⁽⁸⁾

הפרשה כללית ונוספת לחומ"ס

סך כל הנכסים הכספיים

התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון

התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים ⁽⁷⁾התחייבויות כספיות אחרות ⁽⁸⁾

סך כל ההתחייבויות הכספיות

סך הכל עודף נכסים כספיים על ההתחייבויות הכספיות

נכסים לא כספיים

התחייבויות לא כספיות

סך הכל האמצעים ההוניים

סקירת ההנהלה

שיעור הכנסה והוצאה על בסיס מאוחד (המשך) ⁽¹⁾

מטבע חוץ - נומינלי ב-\$ ארה"ב

תוספת א

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2009			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁽⁵⁾			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת
נגזרים	נגזרים	מימון	לתקופה ⁽²⁾
באחוזים	באחוזים	מיליוני \$ ארה"ב	
	2.75	2.0	293.9
		0.2	33.9
2.71		2.2	327.8
	(0.93)	(0.6)	258.7
		(0.1)	36.4
(0.95)		(0.7)	295.1
1.76	1.82		

פעילות מקומית ⁽³⁾נכסים ⁽⁸⁾השפעת נגזרי ALM ⁽⁹⁾

סך הכל נכסים

התחייבויות ⁽⁸⁾השפעת נגזרי ALM ⁽⁹⁾

סך הכל התחייבויות

פער הריבית

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁽⁵⁾			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת
נגזרים	נגזרים	מימון	לתקופה ⁽²⁾
באחוזים	באחוזים	מיליוני \$ ארה"ב	
	4.63	4.1	360.2
		0.5	27.3
4.83		4.6	387.5
	(2.31)	(1.8)	314.6
		(0.4)	24.8
(2.62)		(2.2)	339.4
2.21	2.32		

פעילות מקומית ⁽³⁾נכסים ⁽⁸⁾השפעת נגזרי ALM ⁽⁹⁾

סך הכל נכסים

התחייבויות ⁽⁸⁾השפעת נגזרי ALM ⁽⁹⁾

סך הכל התחייבויות

פער הריבית

סקירת ההנהלה

שיעור הכנסה והוצאה על בסיס מאוחד (המשך) ⁽¹⁾

מטבע חוץ - נומינלי ב-\$ ארה"ב

תוספת א

לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2009			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁽⁵⁾			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת
נגזרים	נגזרים	מימון	לתקופה ⁽²⁾
באחוזים	באחוזים	מיליוני \$ ארה"ב	
	4.17	9.1	292.3
		0.6	41.6
3.89		9.7	333.9
	(1.07)	(2.1)	263.0
		(0.4)	40.3
(1.10)		(2.5)	303.3
2.79	3.10		

פעילות מקומית ⁽³⁾נכסים ⁽⁸⁾השפעת נגזרי ALM ⁽⁹⁾

סך הכל נכסים

התחייבויות ⁽⁸⁾השפעת נגזרי ALM ⁽⁹⁾

סך הכל התחייבויות

פער הריבית

לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁽⁵⁾			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת
נגזרים	נגזרים	מימון	לתקופה ⁽²⁾
באחוזים	באחוזים	מיליוני \$ ארה"ב	
	5.08	13.4	354.0
		1.1	27.6
5.10		14.5	381.6
	(2.71)	(6.5)	320.4
		(0.8)	24.3
(2.83)		(7.3)	344.7
2.27	2.37		

פעילות מקומית ⁽³⁾נכסים ⁽⁸⁾השפעת נגזרי ALM ⁽⁹⁾

סך הכל נכסים

התחייבויות ⁽⁸⁾השפעת נגזרי ALM ⁽⁹⁾

סך הכל התחייבויות

פער הריבית

הערות:

(1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ואחרי השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.

(3) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

(4) לרבות רווחים והפסדים ממכירת השקעות באיגרות חוב ומהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר.

(5) שיעור התשואה על בסיס שנתי.

(6) האחוזים מחושבים על בסיס הנתונים באלפי ש"ח.

(7) יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).

(8) למעט מכשירים נגזרים.

(9) ALM - נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק (למעט אופציות), שלגביהם ניתן ליחס הכנסה (הוצאה) למגזרי הצמדה.

תוספת ב

- א. נתונים מלאים על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- ב. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מציגים את הערך הנוכחי של זרמים עתידיים כשהם מהווים לפי שיעור התשואה הפנימי של הסעיף המאזני. הזרמים העתידיים שהוונו כאמור, כוללים רבית שתצטבר עד מועדי הפירעון, או עד למועד שינוי הריבית, המוקדם שבהם.
- ג. הנתונים הינם לפי לוחות סילוקין מקוריים ואינם מביאים בחשבון אפשרות של פירעונות מוקדמים. בתקופה הנסקרת נפרעו הלוואות בפירעון מוקדם בסך של 168.6 מיליוני ש"ח.

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (המשך)

30 בספטמבר 2009						
משך חיים ממוצע שנים	שיעור תשואה פנימי %	סך הכל	ללא תקופת פירעון ⁽¹⁾	מעל 20 שנים מיליוני ש"ח	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 5 שנים עד 10 שנים
0.50	4.30	4,957.2	35.6	-	4.5	70.6
0.34	2.40	3,859.5	-	-	-	8.3
0.16	1.90	1,097.7	35.6	-	4.5	62.3
		1,097.7	1,097.7	1,062.1	1,062.1	1,057.6
3.65	5.10	3,323.1	-	4.2	204.2	676.4
2.81	4.20	3,986.6	-	-	38.2	461.2
0.84	0.90	(663.5)	-	4.2	166.0	215.2
		(663.5)	(663.5)	(663.5)	(667.7)	(833.7)
0.25	5.30	1,108.9	-	-	1.3	16.8
0.32	1.40	981.5	-	-	1.3	0.2
(0.07)	3.90	127.4	-	-	-	16.6
		127.4	127.4	127.4	127.4	127.4
1.58		9,389.2	35.6	4.2	210.0	763.8
1.45		8,827.6	-	-	39.5	469.7
0.13		561.6	35.6	4.2	170.5	294.1
		561.6	561.6	526.0	521.8	351.3

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק - מאוחד

סכומים מדווחים

תוספת ג

30 בספטמבר 2009

סיכון אשראי *	סיכון אשראי חוץ מאזני **	סיכון אשראי כולל לציבור	ההוצאה בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים	יתרות חובות בעיתיים ***
מיליוני ש"ח				
13.1	1.9	15.0	0.3	-
64.2	7.2	71.4	-	2.1
988.2	525.0	1,513.2	0.1	173.1
0.8	-	0.8	-	-
54.7	1.1	55.8	0.1	0.1
9.2	0.2	9.4	0.6	-
82.6	0.2	82.8	0.2	-
12.1	0.2	12.3	-	1.1
98.0	6.8	104.8	-	5.2
149.1	13.0	162.1	0.2	4.7
50.3	7.8	58.1	-	0.5
5,289.4	333.1	5,622.5	1.4	246.3
625.4	117.5	742.9	(1.1)	-
7,437.1	1,014.0	8,451.1	1.8	433.1

סך הכל

* אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור בסך 7,298.5 מיליוני ש"ח, 138.6 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

** סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

*** יתרות חובות בעיתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק ירושלים בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של בנק ירושלים בע"מ וחברות הבנות שלו, הכולל את מאזן הביניים התמציתי המאוחד ליום 30 בספטמבר, 2009 ואת הדוחות התמציתיים ביניים המאוחדים על רווח והפסד, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים, לתקופות של שלושה ותשעה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופות ביניים אלה בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות "דיווח כספי לתקופות ביניים" ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים אלה בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות" ותקן סקירה שיישומו בסקירה של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניוודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאי הוודאויות הנובעות מהאמור בביאור 6(ג)(2)(א) לדוחות הכספיים ביניים.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

תל-אביב, 26 בנובמבר 2009

תמצית מאזן מאוחד ליום 30 בספטמבר 2009

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 בדצמבר 2008 (מבוקר)	30 בספטמבר	
	2008 (בלתי מבוקר)	2009 (בלתי מבוקר)
350.7	347.0	881.9
1,291.7	1,320.1	1,173.5
7,510.1	7,520.1	7,291.4
51.8	47.5	49.9
47.0	59.5	52.7
9,251.3	9,294.2	9,449.4

נכסים

מזומנים ופיקדונות בבנקים

ניירות ערך

אשראי לציבור

בנינים וציוד

נכסים אחרים

סך כל הנכסים

7,279.3	7,140.3	7,178.3
139.5	196.5	112.7
3.7	3.6	0.5
50.0	110.1	-
1,188.3	1,279.9	1,485.6
70.6	57.8	74.2
8,731.4	8,788.2	8,851.3
519.9	506.0	598.1
9,251.3	9,294.2	9,449.4

התחייבויות והון

פיקדונות הציבור

פיקדונות מבנקים

פיקדונות הממשלה

ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכם רכש חוזר

תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים

התחייבויות אחרות

סך כל ההתחייבויות

הון עצמי

סך כל ההתחייבויות וההון

ארנון זית
חשבונאי ראשי

אבי בזורה
מנהל כללי

יונתן עירוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:
26 בנובמבר 2009

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם

תמצית דוחות רווח והפסד מאוחד

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008 (מבוקר)	לתשעת החודשים		לשלושת החודשים	
	שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
	2008	2009	2008	2009
	(בלתי מבוקר)		(בלתי מבוקר)	
	171.7	114.5	24.7	30.8
	6.8	3.4	2.2	(3.1)
	164.9	111.1	22.5	33.9
	82.4	62.6	20.7	21.7
	(1.0)	(0.7)	(0.3)	-
	1.5	0.6	0.2	0.2
	82.9	62.5	20.6	21.9
	102.6	75.6	22.2	25.2
	24.4	18.4	6.4	7.0
	39.2	29.0	10.1	9.1
	166.2	123.0	38.7	41.3
	81.6	50.6	4.4	14.5
	29.9	18.2	1.0	5.5
	51.7	32.4	3.4	9.0
	0.73	0.46	0.05	0.13

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

הפרשה לחובות מסופקים

רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים

הכנסות תפעוליות ואחרות

עמלות תפעוליות

הפסדים מהשקעות במניות, נטו

הכנסות אחרות

סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות

הוצאות תפעוליות ואחרות

משכורות והוצאות נילוות

אחזקה ופחת בניינים וציוד

הוצאות אחרות

סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות

רווח מפעולות רגילות לפני מיסים

הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות

רווח נקי

רווח נקי למניה (בש"ח)

רווח מפעולות רגילות

דוחות על השינויים בהון העצמי

סכומים מדווחים

רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר						
סך הכל הון עצמי	עודפים	רווחים (הפסדים) בגין גידורי תזרים מזומנים	התאמות	סך הכל הון המניות הנפרע וקרנות הון	קרנות הון מפרמיה	הון המניות הנפרע
			בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן			
מיליוני ש"ח						
א. לתקופות של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני לשנת 2009 ולשנת 2008 (לא מבוקר)						
589.3	365.2	0.4	1.1	222.6	95.3	127.3
9.0	9.0	-	-	-	-	-
10.7	-	-	10.7	-	-	-
(10.3)	-	-	(10.3)	-	-	-
(0.2)	-	-	(0.2)	-	-	-
(0.4)	-	(0.4)	-	-	-	-
598.1	374.2	-	1.3	222.6	95.3	127.3
יתרה ליום 30 בספטמבר 2009						
519.3	304.0	0.9	(8.2)	222.6	95.3	127.3
3.4	3.4	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
(35.2)	-	-	(35.2)	-	-	-
10.4	-	-	10.4	-	-	-
8.9	-	-	8.9	-	-	-
(0.8)	-	(0.8)	-	-	-	-
506.0	307.4	0.1	(24.1)	222.6	95.3	127.3
יתרה ליום 30 בספטמבר 2008						
ב. לתקופות של תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר לשנת 2009 ולשנת 2008 (לא מבוקר)						
519.9	326.7	(1.4)	(28.0)	222.6	95.3	127.3
47.5	47.5	-	-	-	-	-
75.1	-	-	75.1	-	-	-
(28.8)	-	-	(28.8)	-	-	-
(17.0)	-	-	(17.0)	-	-	-
1.4	-	1.4	-	-	-	-
598.1	374.2	-	1.3	222.6	95.3	127.3
יתרה ליום 30 בספטמבר 2009						
502.4	282.2	1.3	(3.7)	222.6	95.3	127.3
32.4	32.4	-	-	-	-	-
(7.2)	(7.2)	-	-	-	-	-
(35.5)	-	-	(35.5)	-	-	-
3.6	-	-	3.6	-	-	-
11.5	-	-	11.5	-	-	-
(1.2)	-	(1.2)	-	-	-	-
506.0	307.4	0.1	(24.1)	222.6	95.3	127.3
יתרה ליום 30 בספטמבר 2008						

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם

דוחות על השינויים בהון העצמי (המשך)

סכומים מדווחים

רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר							
סך הכל הון עצמי	עודפים	רווחים (הפסדים)	התאמות	סך הכל הון המניות הנפרע וקרנות הון	קרנות הון מפרמיה	הון המניות הנפרע	
		בגין גידורי תזרים	ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן				
		מזומנים					
מיליוני ש"ח							
ג. לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008 (מבוקר)							
502.4	282.2	1.3	(3.7)	222.6	95.3	127.3	יתרה ליום 31 בדצמבר 2007
51.7	51.7	-	-	-	-	-	רווח נקי
(37.2)	-	-	(37.2)	-	-	-	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן
(1.0)	-	-	(1.0)	-	-	-	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
13.9	-	-	13.9	-	-	-	השפעת המס המתייחס
(7.2)	(7.2)	-	-	-	-	-	דיבידנד ששולם
(2.7)	-	(2.7)	-	-	-	-	הפסדים נטו בגין גידורי תזרים מזומנים
519.9	326.7	(1.4)	(28.0)	222.6	95.3	127.3	יתרה ליום 31 בדצמבר 2008

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם

תמצית דוח מאוחד על תזרימי המזומנים

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008 (מבוקר)	לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
	2008	2009	2008	2009
	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
51.7	32.4	47.5	3.4	9.0
6.8	3.4	1.6	2.2	(3.1)
8.1	5.9	7.2	2.0	2.5
16.3	10.7	4.4	10.7	-
(16.7)	49.1	(44.2)	(23.8)	(16.6)
66.2	101.5	16.5	(5.5)	(8.2)

תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

רווח נקי

התאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעולות:

הפרשה לחובות מסופקים

פחת

הפסד מהפרשה לירידת ערך שאינה זמנית

התאמות אחרות

מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת

תזרימי מזומנים מפעילות בנקים

תמורה מפידיון אגרות חוב מוחזקות לפידיון

רכישת אגרות חוב זמינות למכירה

תמורה מפידיון ומכירה אגרות חוב זמינות למכירה

ניירות ערך למסחר, נטו

פיקדונות בבנקים, נטו

מתן אשראי לציבור - דיור

גביה מתוך האשראי לציבור - דיור

אשראי לציבור - מסחרי, נטו

רכישת בניינים וציוד

נכסים אחרים, נטו

מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) בנקים

63.1	4.6	-	-	-
(1,853.7)	(1,637.6)	(1,689.7)	(563.4)	(485.3)
1,797.8	1,598.8	1,817.1	436.3	511.5
(7.8)	25.5	57.0	18.7	12.2
1.0	1.0	(99.0)	1.2	(99.0)
(903.5)	(722.2)	(607.4)	(247.8)	(196.2)
883.2	662.2	623.2	220.2	150.6
(173.7)	(214.9)	302.1	30.1	176.1
(16.1)	(9.6)	(5.3)	(4.7)	(2.1)
(9.7)	(32.4)	(16.9)	(17.8)	(7.0)
(219.4)	(324.6)	381.1	(127.2)	60.8

תמצית דוח מאוחד על תזרימי המזומנים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008 (מבוקר)	לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2008	2009	2008	2009	
	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
					תזרימי מזומנים מפעילות בהתחייבויות ובהון
319.0	180.0	(101.0)	73.8	(233.0)	פיקדונות הציבור, נטו
(31.3)	25.7	(26.8)	(72.7)	(11.4)	פיקדונות מבנקים, נטו
(5.3)	(5.4)	(3.2)	(0.5)	(3.4)	פיקדונות הממשלה, נטו
50.0	110.1	(50.0)	110.1	(200.0)	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכם רכש חוזר
2.6	0.8	346.1	0.8	338.0	הנפקת תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
(186.7)	(85.0)	(135.2)	(1.6)	(3.5)	פידיון אגרות חוב, תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
(5.7)	(17.4)	4.7	(6.0)	0.1	התחייבויות אחרות, נטו
(7.2)	(7.2)	-	-	-	דיבידנד ששולם לבעלי מניות
135.4	201.6	34.6	103.9	(113.2)	מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) בהתחייבויות ובהון
(17.8)	(21.5)	432.2	(28.8)	(60.6)	עליה (ירידה) במזומנים ופיקדונות בבנקים
366.4	366.4	348.6	373.7	841.4	יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים לתחילת התקופה
348.6	344.9	780.8	344.9	780.8	יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים לסוף התקופה

דוחות תזרימי המזומנים לא כוללים מידע על פעילות לפי מידת הגביה:

38.4	32.3	10.7	8.9	3.3	מתן אשראי לדיוור
9.0	8.2	2.9	2.4	1.2	מתן הלוואות עומדות ומענקים
353.5	264.8	299.5	91.8	106.1	גביה מאשראי לדיוור

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית**א - כללי**

דוחות כספיים אלה נערכו במתכונת מתומצתת ליום 30 בספטמבר 2009 (להלן - "דוחות כספיים ביניים"). יש לעיין בדוחות אלה בהקשר לדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2008 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך ולביאורים אשר נלוו אליהם.

ב - עיקרי המדיניות החשבונאית

1. הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ולהוראות המפקח על הבנקים בעניין פרסום דוח רבעוני. עיקרי המדיניות החשבונאית ושיטות החישוב אשר יושמו בעריכת הדוחות הכספיים הביניים זהים לאלה אשר יושמו בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים.

2. גילוי להשפעות תקני חשבונאות חדשים בתקופה שלפני יישומם והוראות המפקח על הבנקים:

א. תקן חשבונאות מספר 29 - אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)

בחודש יולי 2006 המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות פרסם את תקן חשבונאות מספר 29, "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" (להלן - "התקן"). התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 ומחויבות לדיווח על פי תקנותיו, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2008. האמור אינו חל על תאגידים בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בהתייחס לאופן יישום התקן על ידי תאגידים בנקאיים, המפקח על הבנקים הודיע לתאגידים הבנקאיים כי:

1. כוונתו לקבוע באופן שוטף הוראות ליישום תקנים ישראלים שמפרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, המבוססים על תקני ה-IFRS שאינם נוגעים לליבת העסק הבנקאי.

2. במחצית השנייה של שנת 2009 יפרסם החלטתו לגבי מועד היישום של תקני IFRS הנוגעים לליבת העסק הבנקאי. זאת כאשר הוא מביא בחשבון את תוצאות תהליך האימוץ של תקנים אלו בישראל מחד ואת התקדמות תהליך ההתכנסות (ה-convergence) בין תקני IFRS לבין התקנים האמריקאיים מאידך.

3. בחודש יוני 2009 פירסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" אשר קובע אופן האימוץ הצפוי של תקני דיווח בינלאומיים (IFRS) על ידי תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי. בהתאם לחוזר, תאריך היעד לדיווח של תאגידים בנקאיים בהתאם לתקני ה-IFRS הינו:

* בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי - החל מיום 1 בינואר 2011. ממועד זה ואילך יידרשו התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי לעדכן את הטיפול החשבונאי בנושאים אלה באופן שוטף, בהתאם להוראות המעבר בתקנים הבינלאומיים החדשים שיפורסמו בנושאים אלה, ובהתאם להבהרות שיימסרו על ידי הפיקוח על הבנקים.

* בנושאים בליבת העסק הבנקאי - החל מיום 1 בינואר 2013, כאשר בכוונת הפיקוח על הבנקים לקבל במהלך שנת 2011 החלטה סופית בנושא זה. ההחלטה הסופית תקבע בהתחשב בלוח הזמנים שיקבע בארה"ב ובהתקדמות תהליך ההתכנסות בין גופי התקינה הבינלאומית והאמריקאית.

בחוזר הובהר כי לאחר השלמת הליך התאמת ההוראות לתקנים הבינלאומיים תיוותר סמכותו של הפיקוח על הבנקים לקבוע הבהרות מחייבות לגבי אופן יישום הדרישות בתקנים הבינלאומיים, וכן לקבוע הוראות נוספות במקרים שבהם הדבר מתחייב לנוכח דרישת רשויות פיקוח במדינות מפותחות בעולם או בנושאים שלגביהם לא קיימת התייחסות בתקנים הבינלאומיים.

בנוסף, הפיקוח על הבנקים ישמור על סמכותו לקבוע דרישות גילוי ודיווח.

לפיכך, עד לתאריכי היעד לאימוץ תקני IFRS כאמור לעיל, דוחות כספיים של תאגיד בנקאי ימשיכו להיות ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בשלב זה לא נקבעו הנחיות כלשהן לגבי הוראות המעבר שיחולו בעת אימוץ התקנים הבינלאומיים לראשונה.

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)**ב. חוזר בנק ישראל - המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי**

ביום 31 בדצמבר 2007 פורסם חוזר המפקח על הבנקים בנושא: "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (להלן - "החוזר" או "ההוראה"). חוזר זה מבוסס, בין היתר, על תקני חשבונאות בארה"ב ועל הוראות רגולטוריות מתייחסות של מוסדות הפיקוח על הבנקים ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב. העקרונות המנחים שבבסיס החוזר, מהווים שינוי מהותי ביחס להוראות הנוכחיות בנושא סווג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו.

על פי החוזר נדרש התאגיד הבנקאי לקיים הפרשה להפסדי אשראי ברמה מתאימה (appropriate) כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים (estimated) בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף לאמור לעיל, על פי החוזר נדרש לקיים, כחשבון התחייבותי נפרד, הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים, כגון התקשרויות למתן אשראי וערבויות. ההפרשה הנדרשת לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי תוערך, באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" ו"הפרשה קבוצתית". לעניין זה, "הפרשה פרטנית להפסדי אשראי" - תיושם עבור כל חוב שיתרתו החוזית (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות) הינה 1 מיליון ש"ח או יותר וכן לגבי החובות האחרים שמזוהים על ידי התאגיד הבנקאי לצורך הערכה פרטנית ואשר ההפרשה לירידת ערך בגינם אינה נכללת ב"הפרשה ספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי".

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי תוערך בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהווים בשיעור הריבית האפקטיבי של החוב, או, כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר התאגיד הבנקאי קובע שצפויה תפיסת נכס, על פיה שווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו אשראי.

"הפרשה ספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי" - תיושם עבור הפרשות לירידת ערך של קבוצות גדולות של חובות קטנים והומוגניים (כגון: חובות בכרטיסי אשראי, הלוואות לדיור וחובות צרכניים הנפרעים בתשלומים) וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה הספציפית להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, למעט הלוואות לדיור לגביהם חושבה הפרשה ספציפית מזערית לפי עומק הפיגור, תחושב בהתאם לכללים שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 5: Accounting for Contingencies (להלן - "FAS 5"), בהתבסס על אומדן עדכני של שיעור הפסדי העבר בגין כל אחת מהקבוצות ההומוגניות של חובות בעלות מאפייני סיכון דומים. ההפרשה הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ מאזניים תוערך בהתאם לכללים שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 5.

בנוסף לכך, נקבעו בהוראה הגדרות וסיווגים שונים של סיכון אשראי מאזני וחוזי מאזני, כללי הכרה בהכנסות ריבית מחובות פגומים וכן כללי מחיקה חשבונאית של חובות בעייתיים. בין היתר נקבע בחוזר כי יש למחוק חשבונאית כל חוב המוערך על בסיס פרטני שנחשב שאינו בר גביה (Uncollectible) ובעל ערך נמוך עד כדי כך שהותרו כנס אינה מוצדקת או חוב בגינו מנהל התאגיד הבנקאי מאמצי גביה ארוכי טווח. לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת פיגור שלהם והכל כתלות בהיותם של החובות מובטחים על ידי דירת מגורים, למעט הלוואות לדיור בגין נערכת הפרשה מזערית לפי עומק הפיגור, חובות שמובטחים בביטחון שאינו דירת מגורים, חובות שאינם מובטחים, חובות של לווים בפשיטת רגל וחובות שנוצרו במרמה.

על פי החוזר הנ"ל הוראה זו תיושם בדוחות הכספיים של תאגידי בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי, החל מהדוחות ליום 1 בינואר 2010 (להלן - "מועד היישום הראשונה") ואילך. ההוראה לא תיושם למפרע בדוחות הכספיים לתקופות קודמות.

ביום 20 באוגוסט 2009 בנק ישראל שלח מכתב לתאגידי בנקאיים, לפיו בכוונתו לדחות את יישום ההוראה ליום 1 ביולי 2010.

בכל הקשור לבנק למשכנתאות, אשר מיישם את שיטת עומק הפיגור לכל תיק האשראי, ההוראה אימצה את חוזר המפקח מיום 1 בינואר 2006 בנושא הפרשות לפי עומק פיגור. בשלב זה, לא ניתן להעריך את ההשלכות של יישום ההוראה לכשתיושם, על התוצאות הכספיות העתידיות של הבנק.

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

ג. תקן חשבונאות מספר 23 - הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה

החל מיום 1 בינואר 2007 הבנק מיישם את תקן חשבונאות מספר 23 (להלן - "התקן"), הקובע את הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה. התקן חל על עסקאות, בין היתר, של העברת נכסים, נטילת התחייבות, שיפוי או ויתור והלוואות בין חברה לבין בעל השליטה בה ובין חברות תחת אותה שליטה שמבוצעות לאחר 1 בינואר 2007 וכן על הלוואה שניתנה או שהתקבלה מבעל השליטה לפני 1 בינואר 2007.

תקן זה אינו חל על עסקאות צירוף עסקים תחת אותה שליטה. החלטת רשות ניירות ערך, החל מ-1 בינואר 2007 הינה שצדפי עסקים של ישויות הנשלטות על ידי אותו בעל שליטה, תטופלנה בשיטה הדומה לשיטת איחוד העניין "AS POOLING" ולא לפי שיטת השווי ההוגן. במקרה של פעולות בעלות אופי של השקעת בעלים עשוי התקן לחול גם על עסקאות עם בעלי מניות שאינם בעלי שליטה מכוח היותם בעלי מניות.

במכתב המפקח על הבנקים צויין כי נערכה בחינה מחודשת של הכללים שיחולו על התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי אשראי לגבי הטיפול בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה. לתאריך פרסום הדוח, טרם פורסמו הוראות המפקח על הבנקים בנוגע לאימוץ כללים ספציפיים בנושא, לרבות אופן יישומם לראשונה.

ביאור 2 - ניירות ערך**סכומים מדווחים במיליוני ש"ח**

30 בספטמבר 2009					
⁽¹⁾ שווי הוגן	רווח כולל אחר מצטבר		עלות מופחתת (במניות - עלות)	הערך בספרים	
	הפסדים	רווחים			
(בלתי מבוקר)					
899.3	0.7	5.1	894.9	899.3	ניירות ערך זמינים למכירה - אגרות חוב ומלוות ממשלתיים של אחרים
217.3	10.7	8.5	219.5	217.3	
1,116.6	⁽²⁾ 11.4	⁽²⁾ 13.6	1,114.4	1,116.6	סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה
	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן			
53.0	0.2	1.0	52.2	53.0	ניירות ערך למסחר - אגרות חוב ומלוות ממשלתיים של אחרים
3.9	-	0.3	3.6	3.9	
56.9	⁽³⁾ 0.2	⁽³⁾ 1.3	55.8	56.9	סך הכל ניירות ערך למסחר
1,173.5			1,170.2	1,173.5	סך הכל ניירות ערך

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כלולים בהון העצמי "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(3) נזקפו לדוח רווח והפסד.

הערה:

לבנק ירושלים אין פעילות מהותית במכשירים פיננסיים מגובי נכסים אשר יכולים לגרום להפסדים משמעותיים בתחום זה.

ביאור 2 - ניירות ערך (המשך)**סכומים מדווחים במיליוני ש"ח**

30 בספטמבר 2008				
הערך בספרים	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן (בלתי מבוקר)	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾
58.3	58.3	0.1	-	58.4
אגרות חוב המוחזקות לפדיון - ממשלתיים				
רווח כולל אחר מצטבר				
		רווחים	הפסדים	
959.9	967.8	0.2	8.1	959.9
231.0	260.8		29.8	231.0
0.1	0.1	-	-	0.1
1,191.0	1,228.7	0.2 ⁽²⁾	37.9 ⁽²⁾	1,191.0
ניירות ערך זמינים למכירה - אגרות חוב ומלוות ממשלתיים של אחרים מניות סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה				
ניירות ערך למסחר - אגרות חוב ומלוות ממשלתיים של אחרים קרנות נאמנות סך הכל ניירות ערך למסחר				
62.0	62.9	-	1.0	61.9
7.4	8.9	-	1.4	7.5
1.4	1.8	-	0.4	1.4
70.8	73.6	- ⁽³⁾	2.8 ⁽³⁾	70.8
1,320.1	1,360.6			1,320.2
סך הכל ניירות ערך				

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כלולים בהון העצמי "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(3) נזקפו לדוח רווח והפסד.

הערה:

לבנק ירושלים אין פעילות מהותית במכשירים פיננסיים מגובי נכסים אשר יכולים לגרום להפסדים משמעותיים בתחום זה.

ביאור 2 - ניירות ערך (המשך)**סכומים מדווחים במיליוני ש"ח**

31 בדצמבר 2008				
הערך בספרים	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווח כולל אחר מצטבר (*)		שווי הוגן⁽¹⁾
		הפסדים	רווחים (מבוקר)	
982.3	977.4	4.7	9.6	982.3
201.7	250.7	49.9	0.9	201.7
0.1	0.1	-	-	0.1
1,184.1	1,228.2	54.6 ⁽²⁾	10.5 ⁽²⁾	1,184.1
		הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	
102.7	102.4	2.5	2.8	102.7
4.9	5.4	0.5	-	4.9
107.6	107.8	3.0	2.8 ⁽³⁾	107.6
1,291.7	1,336.0			1,291.7

ניירות ערך זמינים למכירה -

אגרות חוב ומלוות ממשלתיים
של אחרים
מניות

**סך הכל ניירות ערך זמינים
למכירה****ניירות ערך למסחר -**

אגרות חוב ומלוות ממשלתיים
של אחרים

סך הכל ניירות ערך למסחר**סך הכל ניירות ערך**

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כלולים בהון העצמי "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(3) נזקפו לדוח רווח והפסד.

הערה:

לבנק ירושלים אין פעילות מהותית במכשירים פיננסיים מגובי נכסים אשר יכולים לגרום להפסדים משמעותיים בתחום זה.

(*) הוצג מחדש.

ביאור 3 - הפרשה לחובות מסופקים

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2009				
סה"כ	הפרשה נוספת ⁽³⁾	הפרשה ספציפית		
		קבלנים ואחרים ⁽²⁾	הלוואות לדיור ⁽¹⁾	
			אחרת ⁽²⁾	לפי עומק פיגור
(בלתי מבוקר)				
143.1	8.3	50.3	6.8	77.7
6.1	0.5	1.8	0.2	3.6
(9.2)	(0.4)	(3.4)	(2.2)	(3.2)
(3.1)	0.1	(1.6)	(2.0)	0.4
(1.5)	-	(1.2)	-	(0.3)
138.5	8.4	47.5	4.8	77.8
1.9	1.4	0.5	-	-

יתרת ההפרשה לתחילת התקופה
הפרשה במהלך התקופה
הקטנת הפרשה
סכום שנזקף לדו"ח רווח והפסד
מחיקות
יתרת ההפרשה לסוף התקופה
מזה - יתרת הפרשה שלא נוכתה
מסעיף אשראי לציבור

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008				
סה"כ	הפרשה נוספת ⁽³⁾	הפרשה ספציפית		
		קבלנים ואחרים ⁽²⁾	הלוואות לדיור ⁽¹⁾	
			אחרת ⁽²⁾	לפי עומק פיגור
(בלתי מבוקר)				
139.4	7.1	48.7	7.7	75.9
11.4	0.7	2.3	-	8.4
(9.2)	(0.4)	(0.2)	(1.8)	(6.8)
2.2	0.3	2.1	(1.8)	1.6
(0.6)	-	-	-	(0.6)
141.0	7.4	50.8	5.9	76.9
1.9	1.4	0.5	-	-

יתרת ההפרשה לתחילת התקופה
הפרשה במהלך התקופה
הקטנת הפרשה
סכום שנזקף לדו"ח רווח והפסד
מחיקות
יתרת ההפרשה לסוף התקופה
מזה - יתרת הפרשה שלא נוכתה
מסעיף אשראי לציבור

(1) לא כולל הפרשה לריבית בגין החוב שבפיגור.

(2) לא כולל הפרשה בגין ריבית על חובות מסופקים לאחר שהחובות נקבעו כמסופקים.

(3) כולל הפרשה כללית לחובות מסופקים.

ביאור 3 - הפרשה לחובות מסופקים (המשך)**סכומים מדווחים במיליוני ש"ח****לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2009**

סה"כ	הפרשה נוספת ⁽³⁾	הפרשה ספציפית		
		קבלנים ואחרים ⁽²⁾	הלוואות לדיור ⁽¹⁾	
			אחרת ⁽²⁾	לפי עומק פיגור
(בלתי מבוקר)				
144.1	8.6	51.5	6.7	77.3
22.9	1.9	5.3	0.6	15.1
(21.3)	(2.1)	(4.9)	(2.5)	(11.8)
1.6	(0.2)	0.4	(1.9)	3.3
(7.2)	-	(4.4)	-	(2.8)
138.5	8.4	47.5	4.8	77.8
1.9	1.4	0.5	-	-

יתרת ההפרשה לתחילת התקופה
הפרשה במהלך התקופה
הקטנת הפרשה
סכום שנזקף לדו"ח רווח והפסד
מחיקות
יתרת ההפרשה לסוף התקופה
מזה - יתרת הפרשה שלא נוכתה
מסעיף אשראי לציבור

לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008

סה"כ	הפרשה נוספת ⁽³⁾	הפרשה ספציפית		
		קבלנים ואחרים ⁽²⁾	הלוואות לדיור ⁽¹⁾	
			אחרת ⁽²⁾	לפי עומק פיגור
(בלתי מבוקר)				
139.6	7.8	48.6	6.9	76.3
26.5	1.2	3.5	0.9	20.9
(23.1)	(1.6)	(1.3)	(1.9)	(18.3)
3.4	(0.4)	2.2	(1.0)	2.6
(2.0)	-	-	-	(2.0)
141.0	7.4	50.8	5.9	76.9
1.9	1.4	0.5	-	-

יתרת ההפרשה לתחילת התקופה
הפרשה במהלך התקופה
הקטנת הפרשה
סכום שנזקף לדו"ח רווח והפסד
מחיקות
יתרת ההפרשה לסוף התקופה
מזה - יתרת הפרשה שלא נוכתה
מסעיף אשראי לציבור

(1) לא כולל הפרשה לריבית בגין החוב שבפיגור.

(2) לא כולל הפרשה בגין ריבית על חובות מסופקים לאחר שהחובות נקבעו כמסופקים.

(3) כולל הפרשה כללית לחובות מסופקים.

ביאור 3 - הפרשה לחובות מסופקים (המשך)**סכומים מדווחים במיליוני ש"ח****פרטים על אופן חישוב ההפרשה הספציפית בהלוואות לדיור****30 בספטמבר 2009**

יתרת הפרשה ספציפית					
אשראי	יתרת חוב בעייתית (2)	סכום הפיגור (3)	לפי עומק הפיגור (4)	אחרת	סה"כ
(בלתי מבוקר)					
3,994.2	153.0	81.5	77.8	-	77.8
1,111.1	77.7	11.9	-	4.7	4.7
184.1	0.6	0.2	-	0.1	0.1
5,289.4	231.3	93.6	77.8	4.8	82.6

הלוואות לדיור שחובה לחשב בגין את
ההפרשה לפי עומק הפיגור
הלוואות "גדולות" (1)
הלוואות אחרות
סה"כ

30 בספטמבר 2008

יתרת הפרשה ספציפית					
אשראי	יתרת חוב בעייתית (2)	סכום הפיגור (3)	לפי עומק הפיגור (4)	אחרת	סה"כ
(בלתי מבוקר)					
4,100.4	152.1	77.2	76.9	-	76.9
921.6	50.3	9.2	-	5.8	5.8
150.1	0.1	-	-	0.1	0.1
5,172.1	202.5	86.4	76.9	5.9	82.8

הלוואות לדיור שחובה לחשב בגין את
ההפרשה לפי עומק הפיגור
הלוואות "גדולות" (1)
הלוואות אחרות
סה"כ

31 בדצמבר 2008

יתרת הפרשה ספציפית					
אשראי	יתרת חוב בעייתית (2)	סכום הפיגור (3)	לפי עומק הפיגור (4)	אחרת	סה"כ
(מבוקר)					
3,977.9	149.9	79.0	77.3	-	77.3
1,053.9	52.8	12.2	-	6.7	6.7
173.6	-	-	-	-	-
5,205.4	202.7	91.2	77.3	6.7	84.0

הלוואות לדיור שחובה לחשב בגין את
ההפרשה לפי עומק הפיגור
הלוואות "גדולות" (1)
הלוואות אחרות
סה"כ

(1) הלוואות לדיור שיתרת כל אחת מהן בניטרול ריבית פיגורים עולה על 0.8 מיליוני ש"ח (ב-30 בספטמבר 2008 - דומה).

(2) לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים, וללא ניכוי הפרשה כללית ונוספת.

(3) כולל ריבית פיגורים.

(4) כולל יתרת הפרשה ספציפית מעבר למתחייב לפי עומק הפיגור בסך 2.0 מיליוני ש"ח (ב-30 בספטמבר 2008 - 3.8 מיליוני ש"ח).

ביאור 4 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים

מחושב בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מספר 311 ו-341 בדבר "יחס הון מזערי" ו"הקצאת הון בגין החשיפה לסיכונים שוק".

א - הון לצורך חישוב יחס ההון

31 בדצמבר	30 בספטמבר	
2008	2008	2009
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
	מיליוני ש"ח	
547.8	530.0	596.7
0.7	0.7	0.7
273.9	265.0	293.9
822.4	795.7	891.3

הון ראשוני

הון משני עליון⁽¹⁾

הון משני

סך הכל הון כולל

ב - יתרות משוקללות של סיכון

31 בדצמבר 2008		30 בספטמבר 2008		30 בספטמבר 2009	
יתרות סיכון	יתרות ⁽²⁾	יתרות סיכון	יתרות ⁽²⁾	יתרות סיכון	יתרות ⁽²⁾
(מבוקר)		(בלתי מבוקר)		(בלתי מבוקר)	
סכומים מדווחים					
מיליוני ש"ח					
6,401.4	9,251.8	6,360.1	9,294.7	6,368.0	9,447.7
521.3	868.3	589.6	763.1	419.9	1,041.3
6,922.7	10,120.1	6,949.7	10,057.8	6,787.9	10,489.0
51.6	-	60.7	-	84.6	-
6,974.3	10,120.1	7,010.4	10,057.8	6,872.5	10,489.0

סיכון אשראי

נכסים⁽²⁾מכשירים חוץ מאזניים⁽³⁾

סך הכל נכסי סיכון אשראי

סיכון שוק

סך הכל נכסי סיכון

(1) הפרשה כללית לחובות מסופקים בסך כ- 0.7 מיליון ש"ח מהווה חלק מההון המשני העליון ואינה מנוכה מהאשראי לציבור.

(2) בסעיף אשראי נכללת הפרשה כללית לחומ"ס בהון המשני בסך 0.5 מיליוני ש"ח.

(3) יתרות משוקללות במקדמי ההמרה לאשראי.

ג - יחס ההון לרכיבי סיכון

31 בדצמבר	30 בספטמבר	
2008	2008	2009
	אחוזים	
7.8	7.6	8.7
11.8	11.3	13.0
10.5	10.5	10.5

יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

ביאור 5 - דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

סך הכל	פריטים שאינם כספיים	30 בספטמבר 2009			
		במטבע חוץ ⁽¹⁾		במטבע ישראלי	
		אחר	דולר של ארה"ב (בלתי מבוקר)	צמוד למדד	לא צמוד
881.9	-	27.0	86.6	0.9	767.4
1,173.5	0.1	-	15.8	347.9	809.7
7,291.4	-	175.7	800.2	2,956.1	3,359.4
49.9	49.9	-	-	-	-
52.7	10.2	1.8	1.8	18.2	20.7
<u>9,449.4</u>	<u>60.2</u>	<u>204.5</u>	<u>904.4</u>	<u>3,323.1</u>	<u>4,957.2</u>
נכסים					
מזומנים ופיקדונות בבנקים					
ניירות ערך					
אשראי לציבור					
בניינים וציוד					
נכסים אחרים					
סך כל הנכסים					
התחייבויות					
7,178.3	-	196.6	734.7	2,874.3	3,372.7
112.7	-	-	35.2	77.5	-
0.5	-	-	-	0.5	-
-	-	-	-	-	-
1,485.6	-	-	6.2	1,034.1	445.3
74.2	23.7	5.7	3.1	0.2	41.5
<u>8,851.3</u>	<u>23.7</u>	<u>202.3</u>	<u>779.2</u>	<u>3,986.6</u>	<u>3,859.5</u>
סך כל ההתחייבויות					
<u>598.1</u>	<u>36.5</u>	<u>2.2</u>	<u>125.2</u>	<u>(663.5)</u>	<u>1,097.7</u>
הפרש					
מכשירים נגזרים מגדרים					
-	-	-	-	98.1	(98.1)
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים					
-	-	2.4	(40.9)	318.1	(279.6)
<u>598.1</u>	<u>36.5</u>	<u>4.6</u>	<u>84.3</u>	<u>(247.3)</u>	<u>720.0</u>
סך הכל כללי					

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

ביאור 5 - דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

סך הכל	פריטים שאינם כספיים	30 בספטמבר 2008			
		במטבע חוץ ⁽¹⁾		במטבע ישראלי	
		אחר	דולר של ארה"ב (בלתי מבוקר)	צמוד למדד	לא צמוד

347.0	-	26.5	214.4	2.1	104.0	נכסים
1,320.1	1.5	-	23.5	343.1	952.0	מזומנים ופיקדונות בבנקים
7,520.1	-	169.5	709.1	3,284.7	3,356.8	ניירות ערך
47.5	47.5	-	-	-	-	אשראי לציבור
59.5	11.0	2.0	3.0	13.3	30.2	בניינים וציוד
9,294.2	60.0	198.0	950.0	3,643.2	4,443.0	נכסים אחרים
						סך כל הנכסים

7,140.3	-	182.0	780.0	2,743.7	3,434.6	התחייבויות
196.5	-	-	62.4	84.1	50.0	פיקדונות הציבור
3.6	-	-	-	1.4	2.2	פיקדונות מבנקים
110.1	-	-	-	-	110.1	פיקדונות הממשלה
1,279.9	-	-	6.0	1,161.7	112.2	ני"ע שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכם רכש חוזר
57.8	22.7	0.5	1.7	-	32.9	אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
8,788.2	22.7	182.5	850.1	3,990.9	3,742.0	התחייבויות אחרות
						סך כל ההתחייבויות
506.0	37.3	15.5	99.9	(347.7)	701.0	הפרש

-	-	-	-	92.5	(92.5)	מכשירים נגזרים מגזרים
						מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	(4.7)	3.2	205.7	(204.2)	מכשירים נגזרים שאינם מגזרים
-	-	-	(37.0)	-	37.0	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
506.0	37.3	10.8	66.1	(49.5)	441.3	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
						סך הכל כללי
-	-	-	(38.8)	-	38.8	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

ביאור 5 - דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)**סכומים מדווחים במיליוני ש"ח**

31 בדצמבר 2008					
סך הכל	פריטים שאינם כספיים	במטבע חוץ ⁽¹⁾		במטבע ישראלי	
		אחר	דולר של ארה"ב (מבוקר)	צמוד למדד	לא צמוד
350.7	-	22.0	100.3	2.0	226.4
1,291.7	0.1	-	14.6	523.6	753.4
7,510.1	-	188.8	785.5	3,174.4	3,361.4
51.8	51.8	-	-	-	-
47.0	8.8	0.7	5.0	2.2	30.3
<u>9,251.3</u>	<u>60.7</u>	<u>211.5</u>	<u>905.4</u>	<u>3,702.2</u>	<u>4,371.5</u>
נכסים					
מזומנים ופיקדונות בבנקים					
ניירות ערך					
אשראי לציבור					
בניינים וציוד					
נכסים אחרים					
סך כל הנכסים					
התחייבויות					
7,279.3	-	170.5	824.5	2,898.2	3,386.1
139.5	-	-	61.0	78.5	-
3.7	-	-	-	0.8	2.9
50.0	-	-	-	-	50.0
1,188.3	-	-	6.5	1,075.2	106.6
70.6	22.0	10.6	4.1	-	33.9
<u>8,731.4</u>	<u>22.0</u>	<u>181.1</u>	<u>896.1</u>	<u>4,052.7</u>	<u>3,579.5</u>
<u>519.9</u>	<u>38.7</u>	<u>30.4</u>	<u>9.3</u>	<u>(350.5)</u>	<u>792.0</u>
הפרש					
מכשירים נגזרים מגדרים					
-	-	-	-	93.6	(93.6)
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)					
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים					
-	-	(28.5)	81.6	3.9	(57.0)
-	-	-	(36.6)	-	36.6
<u>519.9</u>	<u>38.7</u>	<u>1.9</u>	<u>54.3</u>	<u>(253.0)</u>	<u>678.0</u>
סך הכל כללי					
-	-	-	(42.7)	-	42.7
-	-	-	(0.1)	-	0.1

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

ביאור 6 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות**סכומים מדווחים במיליוני ש"ח****א - מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים⁽¹⁾**

30 בספטמבר 2009	31 בדצמבר 2008
(בלתי מבוקר)	(מבוקר)

עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:

התחייבויות בלתי חוזרות שאושרו ועדיין לא ניתנו

ערבויות לרוכשי דירות

ערבויות להבטחת אשראי

ערבויות אחרות

מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו

מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו

מסגרות אשראי שנוצלו וטרם חוייבו

אשראי תעודות

605.5	* 581.4
343.2	478.7
79.3	71.7
86.3	67.2
71.0	* 61.6
171.7	* 120.4
5.1	5.1
0.1	0.7

(1) היתרות הנ"ל הינן לפני הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים וללא שקלול.
* הוצג מחדש.

ב - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

30 בספטמבר 2009	31 בדצמבר 2008
(בלתי מבוקר)	(מבוקר)

חוזי שכירות לזמן ארוך

12.5	10.3
------	------

ג - תביעות

1. כללי

במהלך העסקים השוטף הוגשו תביעות משפטיות שונות נגד הבנק. לדעת הנהלת הבנק, בהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים באשר לסיכויי התביעות, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, נכללו הפרשות נאותות בדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בגין הפסדים צפויים הנובעים מתביעות תלויות כנגד הבנק.

2. כנגד הבנק תלויות ועומדות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות כפי שמפורט לקמן.

להלן פירוט תביעות אלה:

א. בחודש יולי 1997 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תביעה נגד הבנק ונגד ארבעה בנקים אחרים למשכנתאות בסכום כולל של מעל מיליארד ש"ח, וכן הוגשה בקשה להכיר בתביעה זו כתובענה ייצוגית. בתביעה ובבקשה נטען, בין היתר, כי הבנקים הנ"ל גבו מהלווים עמלות ביטוח חיים וביטוח נכסים שלא כדין, וכי הלווים זכאים להשבת סכומי עמלות אלה. התביעה והבקשה לא כללו את אופן חישוב הסכום האמור, ולא פורט בהן איזה חלק ממנו מיוחס לבנק.

בחודש נובמבר 1997 החליט בית המשפט המחוזי, לדחות את התביעה במתכונת של תובענה ייצוגית על פי חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 וחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988. עם זאת, פסק בית המשפט כי ניתן לדון בתובענה זו כעתירה לסעד הצהרתי בלבד ולא כספי במסגרת תקנה 29 לתקנות סדר הדין האזרחי. בחודש דצמבר 1997 הגיש הבנק לבית המשפט העליון בקשת רשות לערער על ההחלטה הנ"ל וכן בקשה לעיכוב ההליכים עד לקבלת פסיקתו בעניין זה. בקשת עיכוב ביצוע ההליכים נענתה על ידי בית המשפט העליון, וזאת עד להחלטה בעניין הבקשה לערעור. בפברואר 2008 הועברה תביעה זו לגישור בפני כב' המשנה לנשיא (בדימוס) תיאודור אור, והצדדים דנים באפשרות לגבש הסכם פשרה.

ביאור 6 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת יועציה המשפטית, לא ניתן בשלב זה להעריך האם התביעה תוכר כתביעה ייצוגית, וכן את סיכויי התביעה אם לא יצליחו הליכי הגישור.

אם תתקבל התביעה יביא הדבר להקטנה משמעותית בהכנסות הבנק.

ההכנסות משירותים בנקאיים הניתנים ללווים בקשר עם ביטוחי חיים וביטוחי דירות כאמור לעיל, לפני ניכוי עלויות, הסתכמו כדלהלן:

לשנה				
שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008	לתשעת החודשים		לשלושת החודשים	
	שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008	2009	שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008	2009
במיליוני שקלים חדשים				
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)			
12.8	9.6	9.3	3.2	3.1
8.1	6.0	5.9	2.0	1.9
6.8	5.2	4.5	1.6	1.4
5.0	3.8	3.3	1.2	1.0

מביטוח חיים

לפני השפעת מס

לאחר השפעת מס

מביטוח דירות

לפני השפעת מס

לאחר השפעת מס

ב. ביום 16 בפברואר 2003, הוגשה תביעה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב נגד הבנק ושני בנקים למשכנתאות נוספים. כן הוגשה בקשה מטעם התובעים להכיר בתביעה זו כתובענה ייצוגית. סכום התובענה הייצוגית כנגד שלושת הבנקים מוערך על ידי התובעים בכ-15 מיליון ש"ח. בתביעה זו נטען כי הבנקים גבו פרמיות עבור ביטוח חיים וביטוח נכסים שלא כדין בגין מרכיב המענק המותנה ו/או ההלוואה העומדת שקיבלו התובעים מהמדינה, מתוקף זכאותם. יובהר כי התביעה כנגד הבנק הינה בגין ביטוח חיים בלבד בעוד שכנגד שאר הבנקים הועלו טענות גם בעניין עריכת ביטוחי רכוש.

ביום 7 בנובמבר 2004 דחה בית המשפט על הסף את אישור הבקשה לתביעה ייצוגית. עם זאת, בית המשפט התייר לחלק מהתובעים (תובעים מס' 1 ו-2) להגיש מחדש את התובענה בהסתמך על חוק הבנקאות ובכפוף לתשלום מלוא האגרה. ביום 8 בפברואר 2005, הגישו התובעים ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי, וביום 18 במרץ 2009 נדחה הערעור. ביום 11 באוקטובר 2009 נדחתה בקשת המערערים לקיום דיון נוסף בתיק. נכון למועד הדוחות הכספיים, לא הוגשה תביעה חדשה של התובעים מס' 1 ו-2.

להערכת הנהלת הבנק, ובהסתמך על חוות דעת יועציה המשפטית, סיכויי הבקשה לדיון נוסף קלושים.

ג. כחלק ממערך הבטחונות שבידי הבנק להבטחת פרעון ההלוואות, קיים הסכם עם חברות ביטוח לביטוח חיי לווים בגין הלוואות שקיבלו מהבנק.

בחודש נובמבר 1997 הובא לידיעת הבנק כי חברת הביטוח המבטחת את הלווים בביטוח חיים קיבלה מהממונה על שוק ההון הביטוח והחסכון במשרד האוצר מכתב, המורה להפסיק, ב-1 בינואר 1998, העברת תשלומים הקשורים לביטוח חיים לבנק. כפי שפורסם בכלי התקשורת נשלחו מכתבים דומים גם לחברות ביטוח המבטחות לווים של בנקים אחרים למשכנתאות.

לגבי הלוואות אשר ניתנו עד ליום 31.12.05, הנהלת הבנק ממשיכה לפעול לפי ההסכם שנחתם כחוק עם המבטח. לגבי הלוואות אשר ניתנו ותינתנה החל מיום 1.1.06, פועל הבנק בהתאם להנחיות החדשות שפורסמו בעניין זה בפברואר 2005 על ידי המפקח על הבנקים והמפקח על הביטוח.

ביאור 7 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון**סכומים מדווחים במיליוני ש"ח****א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד****1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים**

30 בספטמבר 2009				
סך הכל	חוזים	חוזי	חוזי ריבית	
	בגין	מטבע		
	מניות	חוץ	אחר	שקל - מדד
(בלתי מבוקר)				
95.0	-	-	-	95.0
286.0	-	286.0	-	-
323.7	-	3.7	-	320.0
609.7	-	289.7	-	320.0
493.7	423.9	69.8	-	-
493.7	423.9	69.8	-	-
987.4	847.8	139.6	-	-
111.7	-	111.7	-	-
1,803.8	847.8	541.0	-	415.0

א. נגזרים מגזרים

Swaps

ב. נגזרים ALM⁽¹⁾⁽²⁾

חוזי Forward

Swaps

סה"כ

ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾

חוזי אופציה שנסחרים בבורסה

אופציות שנכתבו

אופציות שנקנו

סה"כ

ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

סך כל הסכום הנקוב**2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים****א. נגזרים מגזרים**

שווי הוגן ברוטו חיובי

שווי הוגן ברוטו שלילי

ב. נגזרים ALM⁽¹⁾⁽²⁾

שווי הוגן ברוטו חיובי

שווי הוגן ברוטו שלילי

ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾

שווי הוגן ברוטו חיובי

שווי הוגן ברוטו שלילי

סך הכל ברוטו חיובי

סך הכל ברוטו שלילי

4.7	-	-	-	4.7
-	-	-	-	-
15.6	-	3.8	-	11.8
7.0	-	6.8	-	0.2
4.9	3.1	1.8	-	-
4.9	3.1	1.8	-	-
25.2	3.1	5.6	-	16.5
11.9	3.1	8.6	-	0.2

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ SPOT.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 7 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון (המשך)**סכומים מדווחים במיליוני ש"ח****א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)****1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים**

30 בספטמבר 2008				
סך הכל	חוזים	חוזי	חוזי ריבית	
	בגין	מטבע	אחר	שקל - מדד
	מניות	חוץ		
(בלתי מבוקר)				
95.0	-	-	-	95.0
286.5	-	286.5	-	-
274.2	-	3.4	70.8	200.0
560.7	-	289.9	70.8	200.0
147.6	119.6	28.0	-	-
147.6	119.6	28.0	-	-
-	-	-	-	-
38.8	-	38.8	-	-
334.0	239.2	94.8	-	-
75.2	-	75.2	-	-
1,064.9	239.2	459.9	70.8	295.0

א. נגזרים מגדרים

Swaps

ב. נגזרים ALM⁽²⁾⁽¹⁾

חוזי Forward

Swaps

סה"כ

ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾

חוזי אופציה שנסחרים בבורסה

אופציות שנכתבו

אופציות שנקנו

חוזי אופציה אחרים

אופציות שנכתבו

אופציות שנקנו

סה"כ

ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

סך כל הסכום הנקוב**2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים****א. נגזרים מגדרים**

שווי הוגן ברוטו חיובי

שווי הוגן ברוטו שלילי

ב. נגזרים ALM⁽²⁾⁽¹⁾

שווי הוגן ברוטו חיובי

שווי הוגן ברוטו שלילי

ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾

שווי הוגן ברוטו חיובי

שווי הוגן ברוטו שלילי

סך הכל ברוטו חיובי**סך הכל ברוטו שלילי**

3.5	-	-	-	3.5
-	-	-	-	-
14.1	-	5.4	1.0	7.7
1.4	-	1.4	-	-
2.8	2.1	0.7	-	-
4.7	2.1	2.6	-	-
20.4	2.1	6.1	1.0	11.2
6.1	2.1	4.0	-	-

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ SPOT.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 7 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון (המשך)**סכומים מדווחים במיליוני ש"ח****א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)****1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים**

31 בדצמבר 2008				
חוזי ריבית	חוזי מטבע	חוזים בגין מניות	סך הכל	שקל - מדד
אחר	חוץ (מבוקר)			
-	-	-	95.0	95.0
-	389.6	-	389.6	-
74.8	3.8	-	78.6	-
74.8	393.4	-	468.2	-
-	-	-	-	-
-	135.6	58.2	193.8	-
-	135.6	58.2	193.8	-
-	-	-	-	-
-	42.7	-	42.7	-
-	313.9	116.4	430.3	-
-	-	-	-	-
-	57.0	-	57.0	-
74.8	764.3	116.4	1,050.5	95.0

א. נגזרים מגדרים

Swaps

ב. נגזרים ALM⁽¹⁾⁽²⁾

חוזי Forward

Swaps

סה"כ

ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾

חוזי אופציה שנסחרים בבורסה

אופציות שנכתבו

אופציות שנקנו

חוזי אופציה אחרים

אופציות שנכתבו

אופציות שנקנו

סה"כ

ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

סך כל הסכום הנקוב**2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים****א. נגזרים מגדרים**

שווי הוגן ברוטו חיובי

שווי הוגן ברוטו שלילי

ב. נגזרים ALM⁽¹⁾⁽²⁾

שווי הוגן ברוטו חיובי

שווי הוגן ברוטו שלילי

ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾

שווי הוגן ברוטו חיובי

שווי הוגן ברוטו שלילי

סך הכל ברוטו חיובי**סך הכל ברוטו שלילי**

0.6	-	-	-	0.6
-	-	-	-	-
4.9	-	2.9	2.0	-
12.9	-	12.9	-	-
-	-	-	-	-
12.6	1.9	10.7	-	-
4.3	1.9	2.4	-	-
18.1	1.9	13.6	2.0	0.6
17.2	1.9	15.3	-	-

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ SPOT.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 7 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון (המשך)**סכומים מדווחים במיליוני ש"ח****ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד**

30 בספטמבר 2009			
סך הכל	אחרים	בנקים	בורסות
(בלתי מבוקר)			
25.2	-	20.3	4.9
-	-	-	-
25.2	-	20.3	4.9
86.0	-	81.6	4.4
111.2	-	101.9	9.3

שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים⁽¹⁾⁽²⁾

בניכוי הסכמי קיזוז

יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים

סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים

סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

30 בספטמבר 2008			
סך הכל	אחרים	בנקים	בורסות
(בלתי מבוקר)			
20.4	-	17.6	2.8
-	-	-	-
20.4	-	17.6	2.8
77.0	3.9	73.1	-
97.4	3.9	90.7	2.8

שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים⁽¹⁾⁽²⁾

בניכוי הסכמי קיזוז

יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים

סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים

סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2008			
סך הכל	אחרים	בנקים	בורסות
(מבוקר)			
18.1	8.3	5.5	4.3
-	-	-	-
18.1	8.3	5.5	4.3
66.2	4.2	62.0	-
84.3	12.5	67.5	4.3

שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים⁽¹⁾⁽²⁾

בניכוי הסכמי קיזוז

יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים

סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים

סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

(1) מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך 0 מיליוני ש"ח (30 בספטמבר 2008 - זהה, 31 בדצמבר 2008 - 8.3 מיליוני ש"ח).

(2) מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 25.2 מיליוני ש"ח (30 בספטמבר 2008 - 20.4 מיליוני ש"ח, 31 בדצמבר 2008 - 9.8 מיליוני ש"ח).

ביאור 7 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון (המשך)**סכומים מדווחים במיליוני ש"ח****ג. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות על בסיס מאוחד**

30 בספטמבר 2009				
סך הכל	מל 5 שנים	מל 5 ועד שנים	מל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים
(בלתי מבוקר)				
415.0	-	150.0	170.0	95.0
-	-	-	-	-
541.0	-	-	27.1	513.9
847.8	-	-	-	847.8
1,803.8	-	150.0	197.1	1,456.7
סך הכל				
30 בספטמבר 2008				
(בלתי מבוקר)				
295.0	-	95.0	-	200.0
70.8	-	-	70.8	-
459.9	38.8	3.4	10.3	407.4
239.2	-	-	-	239.2
1,064.9	38.8	98.4	81.1	846.6
סך הכל				
31 בדצמבר 2008				
(מבוקר)				
95.0	-	-	95.0	-
74.8	-	-	30.4	44.4
764.3	22.5	19.3	3.5	719.0
116.4	-	-	-	116.4
1,050.5	22.5	19.3	128.9	879.8
סך הכל				

ביאור 8 - רווח מאוחד מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים**סכומים מדווחים במיליוני ש"ח**

לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2008	2009	2008	2009
(בלתי מבוקר)		(בלתי מבוקר)	
373.3	330.1	176.7	113.4
0.3	1.1	-	0.7
(23.7)	2.8	9.3	(2.5)
49.8	49.4	17.2	14.1
(0.3)	-	(0.1)	(0.1)
399.4	383.4	203.1	125.6
(186.0)	(221.4)	(123.5)	(66.0)
(7.6)	(7.2)	(6.8)	(1.3)
(0.3)	(0.1)	(0.1)	-
(0.1)	(0.3)	(0.1)	(0.2)
(111.9)	(88.1)	(43.8)	(44.5)
(305.9)	(317.1)	(174.3)	(112.0)
(3.3)	26.4	0.9	(0.1)
4.6	(2.2)	(0.5)	0.3
1.3	24.2	0.4	0.2
4.3	3.8	1.5	1.2
2.3	3.5	(1.4)	0.5
(3.6)	28.8	(10.4)	10.3
16.7	12.5	5.8	5.0
19.7	48.6	(4.5)	17.0
114.5	139.1	24.7	30.8
(22.0)	0.6	2.2	(3.7)

בגין נכסים

מאשראי לציבור
מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים
מפיקדונות בבנקים
מאגרות חוב
מנכסים אחרים

בגין התחייבויות

על פיקדונות הציבור
על פיקדונות מבנקים
על פיקדונות הממשלה
על ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
על תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים

בגין מכשירים פיננסיים נגזרים

הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים ALM ⁽¹⁾
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים

אחרות

עמלות מעסקי מימון
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות
לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר, נטו
רווחים (הפסדים) ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה, נטו ⁽²⁾
הכנסות מימון אחרות

סה"כ רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

מזה: הפרשי שער, נטו

פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הרווח מפעולות מימון

3.2	6.3	1.5	3.6
10.7	4.4	10.7	-

הכנסות מימון בגין התחייבויות

(1) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(2) כולל הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני

ביאור 9 - מגזרי פעילות

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2009					
סכומים שלא					
סה"כ	הוקצו והתאמות	ניהול פיננסי (בלתי מבוקר)	עסקי	בנקאות פרטית	משקי בית
30.8	-	0.5	5.9	6.5	17.9
-	-	(1.2)	(0.3)	-	1.5
21.9	-	0.5	2.9	1.0	17.5
52.7	-	(0.2)	8.5	7.5	36.9
3.1	-	-	3.0	-	0.1
9.0	-	(0.7)	3.0	2.0	4.7

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

מחיצוניים

בינמגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:

מחיצוניים

סך הכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

רווח נקי (הפסד)

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008 *					
סכומים שלא					
סה"כ	הוקצו והתאמות	ניהול פיננסי (בלתי מבוקר)	עסקי	בנקאות פרטית	משקי בית
24.7	-	(15.7)	10.5	7.0	22.9
-	-	(1.2)	(0.9)	0.1	2.0
20.6	-	(0.3)	3.3	1.1	16.5
45.3	-	(17.2)	12.9	8.2	41.4
(2.2)	-	-	(2.1)	0.2	(0.3)
3.4	-	(13.8)	2.6	3.8	10.8

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

מחיצוניים

בין מגזרי

הכנסות תפעוליות אחרות:

מחיצוניים

סך הכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

רווח נקי (הפסד)

* סווג מחדש

ביאור 9 - מגזרי פעילות (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2009					
סכומים שלא					
סה"כ	הוקצו והתאמות	ניהול פיננסי (בלתי מבוקר)	עסקי	בנקאות פרטית	משקי בית
139.1	-	42.0	20.9	18.4	57.8
-	-	(3.3)	(1.6)	-	4.9
62.9	-	0.5	7.9	3.1	51.4
202.0	-	39.2	27.2	21.5	114.1
(1.6)	-	-	3.0	0.1	(4.7)
47.5	-	23.5	6.2	5.9	11.9

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

מחיצוניים

בינמגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:

מחיצוניים

סך הכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

רווח נקי

לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008 *					
סכומים שלא					
סה"כ	הוקצו והתאמות	ניהול פיננסי (בלתי מבוקר)	עסקי	בנקאות פרטית	משקי בית
114.5	-	(3.8)	32.4	19.4	66.5
-	-	(3.2)	(3.0)	-	6.2
62.5	-	(0.7)	10.6	3.4	49.2
177.0	-	(7.7)	40.0	22.8	121.9
(3.4)	-	-	(0.9)	0.2	(2.7)
32.4	-	(6.3)	8.9	7.6	22.2

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

מחיצוניים

בין מגזרי

הכנסות/ (הוצאות) תפעוליות אחרות:

מחיצוניים

סך הכנסות/ (הוצאות)

הפרשה לחובות מסופקים

רווח נקי (הפסד)

* סווג מחדש

ביאור 9 - מגזרי פעילות (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008 *					
סכומים שלא					
סה"כ	הוקצו והתאמות	ניהול פיננסי	עסקי	בנקאות פרטית	משקי בית
(מבוקר)					
171.7	-	11.1	44.4	27.1	89.1
-	-	(4.3)	(4.0)	-	8.3
82.9	-	(1.0)	14.3	4.4	65.2
254.6	-	5.8	54.7	31.5	162.6
(6.8)	-	-	(1.9)	0.2	(5.1)
51.7	-	1.8	12.3	9.3	28.3

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

מחיצוניים

בין מגזרי

הכנסות תפעוליות אחרות:

מחיצוניים

סך הכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

רווח נקי (הפסד)

* סווג מחדש

ביאור 10 - אירועים בתקופה הנסקרת

1. ביום 17 ביוני 2009 פירסמה חברת "ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ" תשקיף מדף. תשקיף המדף מאפשר לגייס תעודות התחייבות באופן מיידי באמצעות דוח הצעת מדף. תשקיף המדף מפשט את הליך גיוס הכספים של הבנק ומאפשר לו בהיערכות קצרה גישה לשוק ההון על מנת לגייס מקורות בהתאם לצרכיו ולתנאי השוק.

ביום 7 ביולי 2009 פירסמה חברת "ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ" דוח הצעת מדף על פי תשקיף מדף מיום 17 ביוני 2009 ועל פיו הוצעו לציבור עד 150,000,000 ש"ח ערך נקוב של אגרות חוב (סדרה ו'), רשומות על שם, העומדות לפירעון בשלושה תשלומים שנתיים שווים ביום 1 בספטמבר של כל אחת מהשנים 2011 עד 2013 (כולל), נושאות ריבית בהתאם לגובה תשואת אג"ח "ממשל 817" בתוספת מרווח של 1.6%, אשר תשולם מדי רבעון החל מיום 1 בספטמבר 2009 ועד 1 בספטמבר 2013, באופן שהתשלום האחרון ישולם ביחד עם פירעון הקרן ביום 1 בספטמבר 2013. הקרן והריבית אינם צמודים למדד או למטבע כלשהו. התמורה ברוטו בסך 150,000 אלפי ש"ח בגין ההנפקה התקבלה בחברה.

ביום 28 ביולי 2009 הקצתה החברה, על פי דוח הצעת מדף מיום 27 ביולי 2009, אגרות חוב נוספות מסדרה ו', בע.ג. כולל של 55,032 אלפי ש"ח המשקפות תשואת אג"ח "ממשל 817" בתוספת מרווח של 1%. התמורה ברוטו בסך 56,132 אלפי ש"ח התקבלה בחברה.

ביום 30 באוגוסט 2009 פירסמה חברת "ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ" דוח הצעת מדף על פי תשקיף מדף מיום 17 ביוני 2009 ועל פיו הוצעו לציבור עד 130,000,000 ש"ח ערך נקוב של אגרות חוב (סדרה ז'), רשומות על שם, העומדות לפירעון בארבעה תשלומים שנתיים שווים ביום 1 בדצמבר של כל אחת מהשנים 2013 עד 2016 (כולל), נושאות ריבית בהתאם לגובה תשואת אג"ח "ממשל 817" בתוספת מרווח של 0.95%, אשר תשולם מדי רבעון החל מיום 1 בדצמבר 2009 ועד 1 בדצמבר 2016, באופן שהתשלום האחרון ישולם ביחד עם פירעון הקרן ביום 1 בדצמבר 2016. הקרן והריבית אינם צמודים למדד או למטבע כלשהו. התמורה ברוטו בסך 130,000 אלפי ש"ח בגין ההנפקה התקבלה בחברה.

2. בחודש יוני 2009 אישרה הכנסת צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה), התשס"ט-2009 (להלן - התיקון). התיקון קובע הגדלה בשיעור מס הרווח החל על מוסדות כספיים מ-15.5% ל-16.5%, החל מיום 1 ביולי 2009 ועד ליום 31 בדצמבר 2010. להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים, ובכללם על הבנק, בעקבות התיקון:

שנה	שיעור מס חברות	שיעור מס רווח	שיעור מס כולל
		%	
2009	26	16.0 (*)	36.21 (*)
2010	25	16.5	35.62
2011 ואילך	25	15.5	35.06

(*) שיעור משוקלל.

בחודש יולי 2009 אישרה הכנסת את חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009 אשר מפחית את שיעורי מס חברות באופן הדרגתי. להלן שיעורי המס שיחולו על הבנק:

שנה	שיעור מס חברות	שיעור מס רווח	שיעור מס כולל
		%	
2010 (ללא שינוי)	25	16.5	35.62
2011	24	15.5	34.20
2012	23	15.5	33.33
2013	22	15.5	32.47
2014	21	15.5	31.60
2015	20	15.5	30.74
2016 ואילך	18	15.5	29.00

המיסים השוטפים והמיסים הנדחים חושבו בהתאם לשיעורי המס החדשים. השפעת השינוי כאמור על יתרות המסים הנדחים הביאה לקיטון ברווח הנקי בסך של כ-0.6 מיליוני ש"ח וכ-0.01 מיליוני ש"ח, שנזקקו ישירות להון העצמי, לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2009.

סניפי הבנק וחברות בנות

ההנהלה המרכזית

רח' הרברט סמואל 2, ירושלים 91022

האגף העסקי

מונבאז 1, בית ארלדן, ירושלים 95150

סניף בנקאות פרטית

רח' קרן היסוד 18, ירושלים 92149

סניף ירושלים

רח' הרברט סמואל 2, ירושלים 91022

סניף גאולה

רח' יעקב מאיר 10, ירושלים 95513

סניף תל אביב

רח' אחד העם 9 (מגדל שלום), ת"א 65251

סניף באר שבע

רח' הדסה 90, באר שבע 84221

סניף חיפה

רח' פל-ים 9 (בית צים), חיפה 33095

סניף בני ברק

רח' חזון איש 2, בני ברק 51512

סניף אשקלון

רח' הרצל 5, אשקלון 78601

סניף אשדוד

רח' שבי ציון 118, אשדוד 77273

סניף ראשון לציון

רח' הרצל 63, ראשל"צ 75267

סניף חולון

רח' סוקולוב 28, חולון 58256

סניף פתח תקוה

רח' ההגנה 10, פ"ת 49591

סניף נתניה

רח' הרצל 45, נתניה 42401

סניף מודיעין עילית

אבני נזר 18, מודיעין עילית

סניף קיריין

דרך עכו 192, קרית ביאליק 27000

סניף נצרת

מרכז אל ריאד 6092/50, נצרת 16000

החברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ

רח' קרן היסוד 18, ירושלים 91079

ירושלים ניהול תיקי השקעות בע"מ

רח' אחד העם 9 (מגדל שלום), ת"א 65251

ירושלים חיתום והנפקות בע"מ

רח' אחד העם 9 (מגדל שלום), ת"א 65251

ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ

רח' הרברט סמואל 2, ירושלים 91022

כתובתינו באינטרנט: www.bankjerusalem.co.il